Է ՏԱՐԻ 1841 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 19 ԱՐԱՑ 4382 – Հ. Տ. 26 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1890 – Ն. Տ. 7 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 – ՀԻՋՐ. 16 ՃԷՄԱԶԻԷԼ ԱԽԸՐ 1307 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ [illegible] ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible] ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه ده غلطه ده نورادونكيان خانده آره ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	[illegible]	160
» »	Վեցամսեայ	»	86
» »	Եռամսեայ	»	40
Գաւառաց »	Տարեկան	»	200
» »	Վեցամսեայ	»	100
Օտար երկիրներէ	տարեկան	Ֆրանք	56
»	վեցամսեայ	»	28

[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 26 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՐԱՐՔ ԵՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴՔ

Ռուս բանակին ամբողջապէս բազմահարուածեան հրացանօք սպառազինումն 1892 տարւոյն մէջ պիտի աւարտի։ Ի գործ դրուած միջոցներուն նայելով, 1892 տարւոյն մէջ պիտի աւարտի նաեւ դէպ ի Գերմանիա եւ յԱւստրիա դիմող ռուսական երկաթուղեաց գծերուն կրկնապատկումն, և ընդհանրապէս չոգեկառաց և յարակից նիւթեղինաց բազմապատկումն, որ որոշուած է ի դիւրութիւն զինուորական փոխադրութեանց։ Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Իտալիոյ եռեակ Նիզակակցութեան հնգամեայ պայմանաժամն եւս նոյն միջոցին կ'աւարտի։ Ուրեմն, մինչեւ 1892 Եւրոպիոյ քաղաքական վիճակին մէջ մեծ փոփոխութիւն հաւանական չէ, գէթ ըստ արդի տեսութեանց, մինչ 1892 թուական Եւրոպիոյ ճակատագրոյն որոշման նկատմամբ կ'երեւի թէ կարեւոր թուական մը պիտի լինի։

* * *

Եւրոպեան պատմաբանք և ընկերաբանք երկիւղ յայտնած են թէ պիտի գայ օր մը յորում Ասիոյ խաժերը, մանաւանդ Չինաստանի մէջ վխտացող միլիոնաւոր բնակիչք դէպ յԵւրոպա շարժում մը պիտի սկսին, ըստ այն պատմական և ցեղագրական օրէնքին որուն համեմատ «Մարդկութիւնը միշտ դէպ յԱրեւմուտս կը դիմէ»։

Թերեւս դարեր հարկաւոր են որ այն գուշակութիւն ստուգուի։ Բայց ահա ռուս լրագիրք կը կանխեն։ Անհամբեր են այն մեծ յեղաշրջումը տեսնելու, որոյ քով Հոնաց յԵւրոպա արշաւանքն աննշան մնալու դատապարտուած է։

Ռուս լրագիրք կ'իմանան թէ Չինաստան, Գերմանիոյ դրդմամբ և գերման գործարանաց աջակցութեամբ, որոշած է երկաթուղի մը շինել Փէքինէ մինչեւ Ամուրեան սահմանագլուխն, որով Սիպերիոյ Խաղաղական եզերաց և կեդր. Ասիոյ ռուսական երկիրք չինական արշաւանաց առջեւ բաց և անպաշտպան պիտի մնան։ Արդէն Փէքինի կառավարութիւնն իւր ռուսական սահմանաց վրայ 20,000 զօրք զետեղեր է, և երբ երկաթուղի մ'ալ շինուի, Չինացիք դիւրաւ պիտի արշաւեն եղեր յասիական և յետոյ յեւրոպական Ռուսիա։

Չինաստանի դէմ ինքնապաշտպանութիւնն ուրեմն օրուան խնդիրն է ի Ռուսիա։ Ի ներկայութեան գահաժառանգ իշխանին և ուրիշ բարձրաստիճան անձնաւորութեանց, դնդապետ Մէչէթիչ, անդամ մեծ-սպայակոյտի, անցեալ երեքշաբթի ընդարձակ բանախօսութիւն մ'ըրաւ չինական բանակին վրայ, և Չինաստանի ռուսական սահմանաց պաշտպանութեան միջոցներուն վրայ։

* * *

Ռուսիոյ ներքին գործոց նախարարութեան ծրագիր մը մատուցեցաւ Մոսքուայի մէջ «Սլաւեան Ակմբի» մը հաստատման համար, որոյ նպատակը պիտի լինի օգնել Ռուսիոյ մէջ բնակող արեւմտեան և հարաւային Սլաւներուն դաստիարակութեան և իմացական ու ազգային զարգացման, և ուրիշ միջոցներով ալ նպաստել համասլաւեան գաղափարաց ծաւալման նոյն Սլաւաց և անոնց ազգակցաց մէջ։

* * *

Աւասիկ հետաքրքրաշարժ օրինակ մը պալթիկեան գաւառաց ռուսական և գերմանական տարրերուն անվերջ գժտութեան։ Միթաւ քաղաքին մէջ կը հրատարակուի Ռիկայի [illegible] անունով ռուսական կառավարական թերթ մը, որ կը պաշտպանէ պալթիկեան գաւառաց ռուսացման քաղաքականութիւնն։ Ի Միթաւ երկու տպարանք կան, երկուքն ալ գերմանական, և խօսք մէկ ընելով մերժեցին ռուսական թերթն, որ հարկադրեցաւ իւր հրատարակութիւնը դադրեցնել, մինչեւ որ կա՛մ Ռիկա փոխադրէ իւր տպարան, և կամ ռուս տպագրիչներ բերէ հաստատէ Միթաւի մէջ։

* * *

Տփղիսէ կը ծանուցուի թէ Իշխան Պօրիս Փեմրովիչ Թուրքիստանով, 28 ամեայ ազնուական երիտասարդն, յունուար 12ին Կաւկասիոյ վանքերէն մին մտաւ իբրեւ աբեղայ ռուսական եկեղեցւոյ։

—Կայսերական Ուքազ մը հրատարակեցաւ յունուար 31ին, որով անդրկասպեան երկրի ճամբով յԵւրոպա ղրկուած պարսկական վաճառք զերծ պիտի մնան մաքսէ, որպէս զերծ են այն պարսկական ապրանք որք Կաւկասիոյ ճամբով կը փոխանցին (Թրանզիթ) յԵւրոպա։

—Անգլիական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ «Տքթ. Աւետիք Պապայէվ, պետ Տփղիսի առողջապահական վարչութեան, ռուս կառավարութեան կողմէ Պարսկաստան ղրկուած է՝ այդ երկրին մէջ տիրող հնախտի վրայ քննութիւն կատարելու և տեղեկագիր մը պատրաստելու պաշտօնով»։

* * *

Անցեալները ծանուցինք թէ Նիքոլա Նաթովիչ անուն ռուս «հայրենասէր» մը Փարիզ գացած և ֆրանսական մայրաքաղաքին զինուորական հրամատար Սօսիէ զօրավարին ուղերձ մատուցած է՝ շնորհաւորելով զինք իբրեւ առաջին ջատագով ֆրանքօ-ռուս նիզակակցութեան, և յանուն ռուս հայրենասիրաց անոր մատուցանելով դեղակերտ դրօշ մը, որոյ վրայ փառաւորուած է «Ֆրանքօ-ռուս Նիզակակցութիւնը»։

Ըստ նորագոյն տեղեկութեանց, այս Նաթովիչ բախտախնդրին և խաբեբային մէկն է եղեր, որ այլ և այլ անպատիւ ձեռնարկութեանց մէջ գտնուեր է սուտ անուններով ու տիտղոսներով, և այժմ Մոսքուայէ կը ծանուցուի թէ տեղւոյն պատժական դատարանին առջեւ պիտի ամբաստանուի, խաբեպատիր հնարքներով Փարիզի մէջ ինքզինք փառաւորել տալուն համար։ Նաթովիչ ռուսական ո՛և է ընկերութեան կամ մարմնոյ կողմէ այնպիսի պաշտօն մը չունէր, և Զարը շատ բարկացած է անոր բախտախնդրական այս վերջին ձեռնարկութեան, որով կերպիւ իւիք ծիծաղելի ըրած է Ֆրանսայի և Ռուսիոյ բարեկամութիւնը։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պիզմարք իշխան տասը տարիէ հետէ կը վարէր նաև առեւտրական և ճարտարագործական նախարարի պաշտօնն, որով վճռական ձայն ունէր երկրին տնտեսական քաղաքականութեան մէջ, ի մասին առեւտրական դաշնադրաց կնքման ու փոփոխման և ի մասին գործաւորական խնդրոյ կարգադրման։

Երկաթեայ նախարարապետին տնտեսական գաղափարք այս տասն տարւոց մէջ գործադրեցան ըստ մեծի մասին։ Գերմանիոյ երկրագործութիւնն և արհեստներն օտար մրցման դէմ պաշտպանող ծանր մաքսեր դրուեցան Ռայխսթակի հաւանութեամբ։ Գործաւորաց վիճակն ապահովելու և ծերութեան ու դժբախտութեան մէջ զանոնք պաշտպանելու և սփոփելու համար օրէնքներ քուէարկեցան։

Իւր պաշտօնն աւարտա՞ծ համարելով թէ պարզապէս ծերութեան պատճառաւ, Երկաթեայ նախարարապետն այս օրերս հրաժարեցաւ առեւտրական և ճարտարագործական նախարարի տիտղոսէն ու պարտականութիւններէն, և իւր խորհրդով Կայսրն այս պաշտօնին կոչեց Պ. ֆոն Պէրլէփշ, կուսակալ (ըստ գերմանականին՝ «գերբարդոյն նախագահ») Ռէնեան գաւառին։

Վարչական ճարտար մարդ մ'է աս, որոյ մեծագոյն արժանիքն այս նախարարական պաշտօնին համար սա՛ է թէ վերջերս իւր գաւառին մէջ ծագած գործադուլները խաղաղութեամբ վերջացուցած էր առանց զինուորական և ոստիկանական միջոցներու դիմելու, մինչ Վեսթֆալիոյ կուսակալն իւր գաւառին մէջ ծագած նոյն կարգի շփոթութիւններն հանդարտեցնելու համար զինուորական խստութեանց դիմած էր։ Վեսթֆալիոյ կուսակալը պաշտօնէն հրաժարելու հարկադրեցաւ, մինչ Պ. ֆոն Պէրլէփշ կայսերական բարեհաճութեան արժանացաւ։

Առեւտրական և արհեստական նոր նախարարին գործը պիտի լինի յառաջ տանիլ գործաւորաց վիճակին բարւոքման ձեռնարկութիւնն և գործադուլներու առկախ խնդրոյն լուծում գտնել։

* * *

Գերմանիոյ զինուորական զօրութիւնը ցարդ 18 զօրաբանակներէ կը բաղկանար։ Յունուար 31ին հրատարակեալ օրէնքի մը համաձայն, այսուհետեւ 20 զօրաբանակներէ պիտի բաղկանայ։ Յաւելեալ զօրաբանակաց մին ֆրանսական սահմանաց վրայ կը հաստատուի, միւսը ռուսական սահմանաց վրայ։ Ա՛յս է գերմանական Մեծ-Սպայակոյտին պատասխանը Ֆրանսայի զինուորական նորանոր [illegible]։

Ֆրանսացիք ալ ձեռնարկած են կրկնապատկել իրենց Զ. զօրաբանակն, որ Ալզաս-Լօռէնի սահմանաց վրայ կը կենայ։

—Մինչեւ առաջիկայ մարտ ամսոյ վերջը, գերմանական գործօն բանակը (խաղաղութեան ժամանակ զինուց ներքեւ գտնուող զօրքն) ամբողջովին պիտի զինուի բազմահարուածեան նոր հրացանով, որոյ բաշխումն սկսած է արդէն կայսերական պահակազօրաց առաջին բանակին մէջ։

ԴԷՊՔԵՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Հանրային մտադրութիւնն զբաղեցնող մեծագոյն խնդիրն է տնտեսականն։ Երեսփոխաններ որք մաքսային ազատութեան կամ չափաւորութեան կուսակից կը համարուէին՝ հետզհետէ կը յարին պաշտպան-դրութեան, իրենց ընտրողաց պահանջմամբ, և ինչպէս երկրագործ դասը, նաեւ արհեստաւոր և գործարանատէր դասը կը խնդրեն Խորհրդարանին պաշտպանութիւնն օտար մրցման դէմ, որ է՝ մաքսերու ծայրագոյն աստիճանաւ բարձրացումն, որով տեսակ մը չինական պատուար կը քաշուի ֆրանսական սահմանաց շուրջ։ Ձայն բարբառոյ յանապատի է Պ. Լէօն Սէյի փաստաբանութիւնը թէ երկիր մը որ օտար ապրանաց ներմուծումը կ'արգիլէ՝ կը զրկուի իւր ապրանքն օտար երկիրներ ղրկելու կարողութիւնէն։ Ժամանակ մ'ի պաշտպան-դրութեան կուսակիցք պահպանողականներն էին միայն, այժմ Հանրապետականք և ամենէն ազատական Հանրապետականք պահպանողականաց հետ կը միւին՝ առեւտրական դաշնադրաց բացարձակ խափանումը պահանջելով։

* * *

Տէյլէ Նիւզ երկիւղ կը յայտնէ թէ ամերիկեան եզերաց վրայ (ի Նիւֆաունտլանտ) ձկնորսութեան իրաւանց և սահմանաց վրայ Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջեւ երկար ժամանակէ հետէ գոյութիւն ունեցող վէճը կրնայ պատերազմ յառաջ բերել Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ։ Անուրանալի է թէ Ֆրանսայի մէջ հակ անգլիական գաղափարք օր ըստ օրէ կը սաստկանան։ 1870ի պատերազմէն յառաջ Ֆրանսացիք իրենց հակակրանաց առարկայ ըրած էին զՊրուսիա, և սովոր էին ըսել թէ Պրուսիոյ զինուորական և նաւային զօրութիւնք բան մը չեն արժեր։ Ժամանակէ մ'ի վեր Ֆրանսացիք իրենց ատելութեան առարկայ ըրած են զԱնգլիա, և ամեն ատեն կը հեգնեն Անգլիոյ զինուորական և նաւային զօրութիւնները, և կը գուշակեն Մեծին Բրիտանիոյ մօտալուտ անխուսափելի խորտակումը։ Սա եւս ստոյգ է թէ Եգիպտոսի մէջ Անգլիոյ կացութիւնը Ֆրանսացւոց աչքին փուշ եղած է, և հետեւապէս, Տէյլէ Նիւզ կը ցաւի որ Անգլիա, իւր կամքէն անկախ պատճառներով, Ֆրանսայի աններելի թշնամութեան նշաւակ եղած է, յորմէ յառաջ եկած է յոյժ ձգտեալ վիճակ մը այս երկուց Տէրութեանց միջեւ։

* * *

Ինֆլուէնցան աղետալի եղաւ Փարիզցւոց։ Յունուար 30ին հրատարակեալ վիճակագրոյ մը նայելով, վերջին վեց շաբաթներուն մէջ ի Փարիզ մեռած են 11,467 անձինք, մինչ նախընթաց տարւոյ մէջ նոյն միջոցին մեռելոց սովորական միջին թիւն 6,419էն աւելի չէր։ Հետեւապէս, այդ վեց շաբաթներու միջոցին իբր հինգ հազար անձինք զոհ գացած են Ինֆլուէնցային։—Հիմա Փարիզի առողջական վիճակն իւր սովորական համեմատութիւնները գտած է, շաբաթական մեռելոց թիւն 1,140ը չանցնիր։

* * *

Երեսփոխանաց ժողովն առաջին ընթերցմամբ ընդունեց չորս օրինագծեր, որք գլխահարկ մը կը դնեն ի Ֆրանսա բնակող օտարազգեաց վրայ և մասնաւոր տուրք մը այն անձանց վրայ որք օտար գործաւորներ կը գործածեն։ Արուեստահանդէսի առթիւ հռչակեալ ֆրանսական հիւրասիրութեան տարօրինակ հետեւութիւն մ'է աս։ Բայց Ֆրանսայի մէջ օտարազգեաց աճեցման խնդիրն ուշադրութիւն կը գրաւէ, և Ֆրանսացիք, այս կողմէ եւս պաշտպան-դրութեան դիմելով, կ'ուզեն ընիկ արհեստներն և արհեստաւորները պաշտպանել ի Ֆրանսա հաստատուող գործաւորներուն և դրամատէրներուն դէմ։

ԳԱՂԹԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՔ

Փորթուկէզք, համակերպութեամբ անգլիական վերջնագրոյն, կը պարպեն Մոզամպիքի կողմը Ծովոն և Նիասա լճին միջեւ գտնուող վայրերն, որոց փորթուկէզ գրաւման դէմ բողոք բարձած էր Անգլիա։

Անգլիացիք ժամանակ չեն կորսնցներ, և որպէս զի ուրիշ Տէրութիւն մը չգայ գրաւել նոյն անտէր վայրեր, իրենց «Հարաւ-ափրիկեան Ընկերութիւն» կը պատրաստուի տիրանալ նոյն վայրերուն, կազմակերպելով զօրախումբ մը, որուն պիտի հրամայեն անգլ. սպայք։

Փորթուկէզք կը բողոքեն այս կերպ գործողութեան մը դէմ, առարկելով թէ իրենք նոյն վայրերը պարպելով խնդիրն իրաւարարութեան յանձնել կը խորհէին, որպէս զի չէզոք դատաւոր մը որոշէ վճռապէս թէ այդ վայրեր Փորթուկալի՞ թէ Անգլիոյ պէտք է պատկանին։

Անգլիացիք գործնապէս կը պատասխանեն թէ այդ «վճռական որոշումը» Մեծին Բրիտանիոյ զինուորական զօրութեան կը սպասէ։

—Ի մօտոյ պիտի կազմուի «Արեւելեան-Ափրիկէի Իտալեան Ընկերութիւն» մը, առեւտրական կայաններ և գործարաններ հիմնելու համար Ափրիկէի այն մասանց մէջ որք ուղղակի կամ անուղղակի իտալեան իշխանութեան ներքեւ կը գտնուին։

* * *

Պոնկոյի առեւտրական և արհեստական ընկերութեան բաժնեատիրաց ընդհանուր ժողովը մտադիր է կրկնապատկել ընկերութեան դրամագլուխն, երկու ու կէս միլիոն ֆր.ի բարձրացնելով։

—Խոփմ յունուար 30ին սա հեռագիրն ստացաւ Էմին փաշայէն. «Տակաւ աղէկնալու վրայ եմ. Շնորհակալութիւնս կը մատուցանեմ բարեսիրտ տիրոջս» (Խոփմին)։—Էմին փաշա Պակամոյոյի գերմանական հիւանդանոցէն ելնելով տուն մը վարձեց, և չուզեր Պակամոյոյէ մեկնիլ և յԵգիպտոս կամ յԵւրոպա վերադառնալ։

—Անգլիացի ծովակալ Ֆրիմէնթլ, մեծ և փոքր մետասան անգլիական մարտանաւերով, Մոմպասայի առջեւ հասաւ, ուժ տալու համար անգլիական գործողութեան և ազդեցութեան Ափրիկէի ներսերն, և մանաւանդ ի Մոզամպիք։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԻՐՔ ԵՒ ԶՐՈՅՑՔ

Ծանուցինք թէ Չեռնակորայի իշխանը Տանիլոյի առաջին կարգի պատուանշան ղրկած է Սերպիոյ Թագաւորին, Խնամակալներուն և Նախարարութեան երկու անդամոց, ի ձեռն Պ. Վուքովիչի, որ այս նպատակաւ Պելկրատ գացած է։ Այս առթիւ վերստին կը զրուցուի թէ Չեռնակորա և Սերպիա գաղտնի դաշնակցութիւն մը կազմել կը խորհին՝ իրենց հասարակային շահերը պաշտպանելու համար։

—Ռուսիոյ համսլաւեան ընկերութիւնն, ընդ նախագահութեամբ Իկնաթիէվ կոմսի, այս օրերս ցեղագրական քարտէս մը հրատարակեց, յորում Սերպիոյ և Պուլկարիոյ սահմանակից վայրաց վրայ իբրեւ պուլկար ցեղին պատկանեալ նշանակուած են անոնք զորս Սերպք իբրեւ սերպ ցեղին պատկանեալ կը նկատեն։ Ռուսիա ժամանակէ մ'ի վեր համակիր չլինելով պուլկարական պահանջմանց, կ'ըսուի թէ յիշեալ քարտէս դիտմամբ այս կերպ յօրինուած է՝ Սերպերը Պուլկարաց դէմ գրգռելու համար, ցոյց տալով թէ Պուլկարք ոտնձգութիւն կ'ընեն սերպ ցեղին ենթադրեալ սահմանաց վրայ։

—Պելկրատի ռուս դեսպան Պ. Փերսիանի և իւր պաշտօնեայք այս օրերս ճաշեցին Նաթալի թագուհւոյն հետ, որ հացկերոյթէն ետքն առանձինն երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ դեսպանին հետ։

—Սոֆիայէ կը ծանուցուի թէ ի

—) 66 (—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՆՑԵԱԼԸ

—Երեք հատ միայն, պարոն, որովհետեւ երեք տէր ունեցած եմ. բայց ասաւասիկ անոնցմէ զատ, զինուորական ծառայութեանցս վկայագիրն։ Ինչպէս պարոնը պիտի տեսնէ, բնաւ դժգոհութեան առիթ չեմ տուած։

Ռընօտիէռ թուղթերը քննեց ուշադրութեամբ։

—Ամսական քսան-հինգ ֆրանք միայն կրնամ տալ քեզ։ Ես հարուստ չեմ։ Արդէն մեծ գործ մը չունիս. իմ ձիս եւ օրիորդին նժոյգը պիտի դարմանես։

—Ի՛նչ եւ է, քսան-հինգ ֆրանքն ալ ոչինչէն աղէկ է, պարոն, ըսաւ Պակաթէլ փիլիսոփայաբար։

Եւ նոյն երեկոյին իսկ գործին գլուխը կ'անցնէր։

—Լա՛ւ շարժեր ես։ Կը շնորհաւորեմ զքեզ, ըսաւ Մարէսքօ։

—Հիմակու հիմայ բան մը չկայ։

—Գոհ չե՞ս։

—Բնաւ քայլ մը առած չեմ հետազօտութեանցս մէջ։

—Կասկածելի բան մը չի՞ նշմարեցիր։

—Ոչինչ։ Դո՞ւն ինչ իմացար տեսնենք։

—Ես ալ ոչինչ։ Միւ-ա-Մօռ ու կինը անթափանցելի արարածներ են։

—Պ. Բէռօշէլ պիտի նեղանայ։

—Իրաւունք ունի։

—Զմեզ Բարիզ պիտի կոչէ։

—Ի՞նչ կրնանք ընել։

—Բա՛ն մը գտիր։

—Փնտռելու վրայ եմ. յոյսս կտրած չեմ տակաւին։

—Ուրեմն ի տեսութիւն։

—Ի տեսութիւն։

Պակաթէլ Ռընօտիէռի տունը դարձած էր, և Մարէսքօ՝ Շանդիրըլէի ջաղացքը։

Յաջորդ օրը, թերեւս տասներորդ անգամն ըլլալով, գնաց Ֆէյնի տան շրջակայքը թափառիլ։

Հայր Քարաժոյի մեռնելէն ի վեր, Ֆէյնի Տունն անբնակ էր։ Պատուհանաց փեղկերը գոց էին։ Մինակ, ատեն ատեն անտառապահ Ժան-Ժանը, որուն քով կը գտնուէին բանալիք, դուռները կը բանար օդ տալու և խոնաւութիւնն արգիլելու համար։ Այսչափ միայն։ Զրոյց կը շրջէր թէ յաջորդ գարնան՝ տունն ու շրջակայ հողերը ծախու պիտի հանուէին։

Ընթերցողք կը յիշեն թէ հայր Քուրաժօ՝ որ խնամք չէր տաներ այդ կալուածին ուր մահուան սպասելու համար առանձնացած էր, շրջակայ մարգագետիններն ագարակապաններուն թողած էր։ Այդ մարգագետինք, երբեմն ընդարձակ ու գեղեցիկ, արօտավայրեր դարձած էին ուր եզներ կը ճարակէին Ֆալօ անուն փոքրիկ հովուի մը խնամոց յանձնուած։

Այն օրն յորում Մարէսքօ ուզած էր Ֆէյնի Տունը դառնալ, իր ոստիկանի բնազդումէն մղեալ, Ֆալօ իր եզանց հօտը մարգագետիններուն վրայ տարած էր։

Եւ ժամանակ անցունելու համար, փոքրիկ հովիւը գեղեցիկ զկեռիի մը ճիւղերուն վրայ ելած էր. այդ ծառ Ֆէյնի Տունէն քանի մը կանգուն հեռաւորութիւն ունէր, և տարօրինակ դիպուածաւ մը՝ տանուտիրոջ ո՛չ մին չէր ուզած կտրել տալ զայն։

Ճիւղի մը վրայ հեծած, Ֆալօ առատօրէն զկեռ կ'ուտէր։

Մարէսքօ ծառին մօտեցած էր, առանց նշմարուելու։

—Եւ մտածել որ, կը մրմնջէր, եթէ մէկն հոս եղած ըլլար, այս ծառին վրայ, Վիրժինիի մահուան յաջորդ առաւօտուն, ամեն բան տեսած պիտի ըլլար։

Եւ յանկարծ միտքն եկաւ հարցաքննել մանուկ հովիւը։ Այդ տղան շատ անգամ կուգար իր եզներն այնտեղ արածել. ո՞վ գիտէ թէ մտքին մէջ պահած չըլլար յիշատակ մը ուսկից Մարէսքօ կարենար թերեւս օգտիլ։

—Պզտի՛կ, գոչեց իր հաստ ձայնով, քիչ մը վար իջիր խօսակցինք։

Ֆալօ՝ զարմացումէն թողած էր ճիւղը։ Ձայնն երկիւղ ազդած էր իրեն։ Քանիցս Ժան-Ժան արգիլած էր նմա ուտել զկեռներէն զորս անտառապահն իրեն համար պահել կ'ուզէր։ Հովիւը կարծեց թէ դարձեալ գործ ունէր Ժան-Ժանի հետ որ իր ականջներէն պիտի քաշէր, ու տակաւին կ'զգար մէջքին վարի կողմն՝ անտառապահին կօշիկին հարուածը զոր ստացած էր տասնեւհինգ օր առաջ, միեւնոյն յանցանքին համար։

Ուստի ճիւղը ձգեց, այնքան մեծ եղաւ իր երկիւղն, և չկրնալով ինքզինքը զսպել, սահեցաւ կախուած մնաց, մինչ ոտքերուն ցնցուելէն զկեռները գետին կը թափթփէին։

Մարէսքօ վտանգը նշմարեց և Ֆալոյի օգնութեան փութաց, սակայն փոքրիկ հովիւն հուժկու չէր և ոստիկանին հասնելէն առաջ ինքզինքը թող տուած էր։

—Ա՛հ թշուառական, մրմնջեց Մարէսքօ։

Պզտիկը կը հեծէր։ Տեսած էր ոստիկանն որ իրեն անծանօթ էր։ Սոսկմամբ անոր երեսը կը նայէր։

—Ալ չեմ ըներ, պարոն, կ'ըսէր, ա՛լ չեմ ըներ։ Բայց մէկ հատ մը միայն կերայ, հաւատացէք, մէկ հատ մը։

—Իմ ի՛նչ հոգս. եթէ կ'ուզես ծառին բոլոր պտուղները կեր։ Մէկ տեղդ չի՞ կոտրեցաւ։

—Չեմ գիտեր, պարոն, չեմ կարծեր։

—Ոտքի ելիր տեսնեմ։

Ֆալօ ոտքի ելաւ, բայց նորէն գետին ինկաւ արտասուելով։

—Ոտքս, ըսաւ, ա՛հ, չեմ կրնար վրան կոխել. կ'ուռի։

Մարէսքօ նշմարեց որ արդարեւ աջ ոտքը կ'ուռէր ու կը ցաւէր։ Բայց ծանր բան մը չէր։ Պարզ ճզմուածք մը։

—Մի՛ վախնար, պզտիկ, երկու ժամէն կ'անցնի։ Կռնակս ելիր։ Զքեզ մինչեւ առուակին եզրը պիտի տանիմ։ Ոտքդ ջուրին մէջ պիտի թաթխես։

—Կովերս ո՞ւր թողում, պարոն։

—Չեն փախչիր. հոգ մի՛ ըներ, շունդ կը պահպանէ զանոնք։

Մարէսքօ գետակին եզրը փոխադրեց Ֆալօն, և այնտեղ՝ մինչդեռ հովիւը, հանդարտած, այլեւս գրեթէ ցաւ չզգալով, ոտքը Պլէվրօնի պաղ հոսանքին մէջ կը բռնէր, ծպտեալ ոստիկանը կը փորձէր քանի մը տեղեկութիւններ առնուլ անկից։

—Շատակերութեանդ պատիժը կը կրես, անպիտան։

—Ո՛հ, պարոն, մէկ հատ մը միայն կերած էի։

—Գիտեմ, կը դնեմ որ դուն ամեն օր կուգաս այս ծառին մօտ։

—Երբեք, պարոն, երբեք։

—Սուտ մի՛ խօսիր։

—Տարին չորս անգամ կուգամ այստեղ։

—Եւ այսօր առաջին անգամը չէր անշուշտ։

—Ո՛չ, երրորդ անգամն էր։

—Եւ ապահով եմ որ առաջին այցելութիւնդ նոյեմբերի վերջն էր, այնպէս չէ՞։

—Ինչո՞ւ կ'ըսէք այդ բանը, հարցուց պզտիկը, որուն դէմքն յանկարծ այլայլեցաւ եւ սկսաւ դողդղալ։

—Պատճառը պարզ է, որովհետեւ այդ եղանակին զկեռները կը հասուննան։ Դժուար չէ գուշակել։

—Այդ իրաւ է, առաջին ցուրտերէն յետոյ։

—Ըսէ՛ տեսնեմ, պզտիկ, շատ վախցած ըլլալու ես։

—Ե՞րբ։

—Այդ թուականին։

—Ինչո՞ւ համար։

—Վիրժինի Լաթուշի սպանութեանը պատճառաւ։

Ֆալօ աւելի սաստիկ դողալ սկսաւ։

—Ապահովապէս բան մը գիտէ, մրմնջեց ոստիկանը։

—Այդ կինը չեն սպաննած, ըսաւ հովիւը, քանի որ ինքզինքը կախած է։

—Ինչէ՞ն գիտես։

—Այնպէս կ'ըսեն։

—Ո՞վ, դո՞ւն։

—Ուրիշները։

—Ուրիշները չեն գիտեր։ Ես ապահով եմ որ եթէ բան մը գիտնայիր, եթէ գիտնայիր մանաւանդ թէ հարիւր ֆրանք պարգեւ պիտի ստանայիր երբ հետաքրքրական բաներ ունենայիր պատմելիք, պիտի յօժարէիր խօսիլ։ Հարիւր ֆրանքը գումար մըն է։ Դուն որքա՞ն ատենի մէջ հարիւր ֆրանք կը շահիս, պզտի՛կ։

—Ե՞ս, պարոն, ըսաւ Ֆալօ որուն աչքերը խոշոր բացուած, անյագաբար կը փայլէին։

—Այո՛, դուն։

—Ես հաշուել չեմ գիտեր։

(Շարունակելի)

Տէյիրմէնտերէ պուլկար խռովարար գործիչք, լաւն հաւանութեամբ ոստիկանութեան և քաղաքային իշխանութեան, տեղւոյն յունական եկեղեցւոյն վրայ յարձակած և զայն գրաւած են։ Պուլկարք հոն երկու եկեղեցի ունին այժմ, մինչ Յոյնք մէկ հատ ալ չունին։ Նոյն յանդուգն ձեռնձգութիւնք Փիլիպէի յունական եկեղեցւոյն դէմ ևս ի գործ դնել կը խորհուէր, բայց այս անգամ ոստիկանութիւնը թոյլ չտուաւ։ Առայժմ Փիլիպէի Յոյնք տէր կը մնան իրենց եկեղեցւոյն, զոր բերդի մը չափ զգուշութեամբ կը պաշտպանեն պուլկարական յարձակման դէմ։ (Մ. Օրէօնտ)

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ

Արդէն ծանուցանեցաւ թէ Իտալացիք շատ յուզուած են լսելով թէ Աոսթայի դքսին թաղման օրն աւստրիական իշխանութիւնք հրաման տուած էին վերաբանալու Թրիեսթէի իտալեան թատրոնն, որ փակ կը մնար Ինֆլուէնցայի պատճառաւ, և իտալացի դերասանք և դերասանուհիք, հակառակ իրենց ազգասիրական զգացումներուն, բռնադատուած են նոյն օրն իրենց դերերը կատարելու թատրոնին վրայ։

Դիտուած է նաև թէ Աւստրիոյ կայսրը ներկայացուցիչ չղրկեց յուղարկաւորութեան հանդէսին։

Եւ ահաւասիկ նոր դէպք մը, որ բոլորովին կը գրգռէ իտալական հայրենասիրութիւնը։

Նափոլիի նախորդ թագաւոր Ֆրանսուա Բ.ի ծննդեան տարեդարձին առթիւ Ֆրանձ Եօզէֆ կայսր խնդակցական և բարեմաղթական նամակ մ՚ուղղած է նմա, որով բարօրութիւն և յաջողութիւն կը մաղթէ Պուրպոնեան դահազուրկ արքայական գերդաստանին։

Իտալական լրագիրք զարմանք կը յայտնեն թէ այսպէ՞ս պէտք է վարուի Իտալիոյ թագաւորին նիզակակից կայսր մը, որ ընդհակառակն պէտք էր զգուշանար Իտալիոյ թագաւորութեան թշնամւոյ մը (ինչպէս է Նափոլիի թագաւորը) յոյսերն արծարծելէ։

—Հռոմէ կը ծանուցուի թէ Սան-Սեբրիոթոյի հիւանդանոցին մէջ հնաոճ դէպք մը պատահած է։ Ի Պոլոնիա ևս «տեղական հնաոճութ» մեռած է մարդ մը։

—Պապը, Պարսկաստանի մէջ կաթոլիկներուն վայելած հովանաւորութեան համար շնորհակալութիւն յայտնելով Վեհ. Շահին, Պիոս Թ.ի պատուանշանին մեծ խաչը ղրկեց Ն. Վեհափառութեան։

Գ. ԿԼԱՏՍԹՈՆ

Գ. Կլատսթոն, Հաւարտընի գիւղին մէջ իւր կրտսեր որդւոյն ամուսնութեան ներկայ գտնուելէ յետոյ, գնաց առանձնացաւ Օքսֆորտի Համալսարանին մէջ, ուր ժամանակ մը պիտի մնայ՝ պատմական և աստուածաբանական խնդրոց վրայ գրական աշխատութեամբք պարապելով։ Գ. Կլատսթոն սքանչելի մատենադարանի մը տէր է, որուն համար ծախք և զոհողութիւն բնաւ չէ խնայած, բայց այս առաջադրեալ աշխատութեան համար Օքսֆորտի Համալսարանին հարուստ մատենադարանին մօտ գտնուիլ կը փափաքէր։

ՄԱՆՈՒԿ ԹԱԳԱՒՈՐՆ ՍՊԱՆԻՈՅ

Քրիստինէ խնամակալ-թագուհին յունուար 31ին պաշտօնապէս ընդունեց դեսպանական մարմնոյն շնորհաւորութիւնն՝ իւր որդւոյն ծանր հիւանդութենէն ազատման առթիւ։ Խորհրդարանին երկուց ժողովոց կողմէ պատուիրակութիւնք, բարձրագոյն պաշտօնատարք, ազնուականք և զօրավարք ու ծովակալք ներկայ էին՝ նոյն առթիւ իրենց խնդակցութիւնները միացնելու դեսպանական շնորհաւորութեանց։ Քրիստինէ թագուհին, զաւկին գրեթէ հրաշալի ազատման վրայ ուրախ, կրած դառնակսկիծ մտահոգութեանց հետքը չէր ցուցներ դէմքին վրայ։ Սպանիոյ մայրենեկեղեցեաց մէջ գոհաբանական պաշտօնք մատուցուեցան։

ՄԱՍԻՍԻ փետրուար 1 ի թիւն ի հրապարակ պիտի ելլէ վաղը։

ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ ԴՐԱՏՈՒՆԸ ներկայիս պատիւ ունի ծանուցանել թէ՛ մայրաքաղաքիս և թէ՛ գաւառաց մէջ իւր ունեցած պատուարժան՝ յաճախորդաց՝ թէ դրատանս մէջ կը գտնուին Ֆրանսացի առաջնակարգ դասական հեղինակաց բոլոր գրքութիւնքը։ Դրատունս կ՚ընդունի նաև ամեն տեսակ նորատիպ գրական և գիտական ինչպէս նաև դպրոցական ամեն տեսակ դասագրոց վրայ յանձնարարութիւնք և փութով կը գործադրէ զայնս ի մեծ գոհունակութիւն իւր յաճախորդաց։ —Դրատանս մէջ կը գտնուին՝ Աւետ-Եւ-ի մէջ տպուած բոլոր թերթօնները, առանձին գրքով հրատարակած, ինչպէս նաև Վենետկոյ և Վիեննայի Մխիթարեան արգոյ Հարց տպարաններէն ելած զանազան երկասիրութիւնքը։

Դրատունս բաց է ամեն առաւօտ և երեկոյ․ իսկ երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը առաւօտուընէ մինչև երեկոյ ի Ղալաթիա, Սեղբոս խան թիւ 5։

ԱԶԳԱՅԻ՛Ն ԼՈՒՐԵՐ

Վանօրէից Խորհրդոյ երկրորդ նիստը տեղի ունեցաւ երէկ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ ատենապետութեամբ Ամեն. Խրիմեան Սրբազանին և ներկայութեան բոլոր անդամոց, բաց ի Գեր. Վահրամ եպիսկոպոս Մանկունեանէ, որ կրկին անգամ հրաժարած էր։

Խորհուրդն ընդհանուր տեսութիւն մը բրաւ բոլոր վանօրէից վրայ և յետոյ խորհրդակցութիւններ կատարեց ընդհանուր վանօրէից բարեկարգութեան և գլխաւոր վիճակաց մէջ դպրեվանուց հաստատութեան նկատմամբ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ազգ. Կեդրոնական Վարչութեան Կրօնական Ժողովոյ անդամ Ս. Հարց թէև հրաւէր ուղղուած է յառաջիկայ երկուշաբթի յուն. 29 օրուան համար գումարել ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ, սակայն ի վերջոյ բռնաւոր և հարկեցուցիչ պատճառներով և բարձրագոյն հրամանաւ նոյն նիստ օրն յ՚31ն յունուարի յառաջիկայ չորեքշաբթի թողուած է, գումարման տեղին ու ժամը նոյնը մնալով։

Սոյն տնօրէնութիւն ի գիտութիւն ժողովական Ս. Հարց կը ծանուցուի այսու պաշտօնական յայտարարութեամբ։

25 յունուար 1890

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան ինպաստ կազմակերպեալ պարահանդէսն անակնկալ յաջողութեամբ աւարտեցաւ երէկ գիշեր։

Թէպէտ, այս տարուան բոլոր պարահանդէսներուն նման, բազմութիւնը ո՛չ այնքան հոծ էր, սակայն այսու ո՛չ նուազ ոգևորութիւն կը տիրէր պարասրահին մէջ։ Բարձրաստիճան հայ և օտարազգի ընտանիքներ՝ փայլուն արդուզարդերով գրաւած էին օթեակներն, և պէս պէս գեղեցիկ տարազներով երկու սեռէ հարիւրաւոր դիմակաւորք խռնուած էին սրահին մէջ ու թատերաբեմին վրայ։ Նոր Թատրոնը ճաշակաւոր կերպիւ զարդարուած էր հայելիներով, դրօշներով ու զափիններով. մանաւանդ խնամք տարուած էր կեդրոնական օթեակին՝ ուր պիտի բազմէր Պարսից Վսեմ. Դեսպանն որ հաճած էր իւր հովանաւորութեան տակ առնուլ սոյն երեկոյթը։

Ժամ 4½ին բացուեցաւ պարահանդէսն Համիտիյէ քայլերգով որում յոտնկայս ունկնդրեցին բոլոր ներկայք․ և անմիջապէս յետոյ սկսան պարերն։ Կէս գիշերուան մօտ հասաւ Վսեմ. Միրզա Մոհսին Խան որոյ գալուստն ողջունեցաւ պարսկական ազգային երգովն։ Պարսից Վսեմ. դեսպանն արժանավայել պատուով ընդունեցաւ Կարգադիր Մասնախմբի անդամոց կողմէ և իր օթեակին մէջ ընդունեց Տիկնանց Մասնախմբին մեծարանքն ու շնորհակալիքը։

Կարգադիր մասնախմբի անդամոց ոմանք գեղեցիկ անակնկալ մի պատրաստած էին պարողաց, և պարերու ամենէն ոգևորեալ մէկ վայրկենին սրահին մէջտեղը բերին սնտուկ մը, ուսկից հետզհետէ բարձրացաւ հինգ մէթրօ բարձրութեամբ Էյֆէլեան աշտարակ մը, Էյֆէլեան կառուց, որուն մէջէն ծաղկեփունջք, շաքարեղէնք և ըմպելիք հանուեցան բաշխուեցան։

Պարերը տևեցին մինչև առաւօտեան ժամ մէկ, մեծ աշխուժութեամբ ու զուարթութեամբ։

Դպրոցասէր Տիկնանց ընկերութեան պարահանդէսի զուտ հասոյթը մօտաւորապէս 300 ոսկւոյ կը հասնի։

Երէկ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ տեղի ունեցաւ Թղթի ծանօթ վաճառական Մեծ. Յովսէփ Էֆ. Ալաէկօզեանի նշանախօսութիւնն ընդ Ազն. Օր. Տիրուհի Խ. Մանկասարեանի, դուստր Մեծ. Խաչիկ Էֆէնտի Մանկասարեանի։ Օր. Մանկասարեան իր ստացած կրթութեամբ և իր ազնիւ ձիրքերով՝ իգական սեռին պատուաբեր անդամներէ մին է, և ժամանակ առ ժամանակ իր անունը երևցած է գրական ընտիր հատուածներու տակ։

ՆԵՐՔԻ՛Ն ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Սալիէի աստիճան տրուեցաւ Դամասկոսի թղթատարական տնօրէն Հագոբ Էֆէնտիի և Պաղտատի կեդրոնական ընդհանուր դատախազի օգնական Ալի Րիզա Էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. Դիւանատան առաջին թարգմանիչ Տաւուտ Էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ զինուորական հանդերձեղինաց մթերանոցին դիւանակալ Ջաֆարաքի Էֆէնտիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Այվաճըգ գիւղախմբին միւտիր Սանճագլը օղլու Մէհմէտ աղայի և Քէօքին օղլու Օսման ու Դառը Հասան օղլու Ալի աղաներու։

ԻՄԹԻԱԶԻ ՇՔԱԴՐԱՄ

Վեհ. Սուլթանն Իմթիեազ պատուանշանի արծաթ շքադրամը շնորհած է Թոփիւ և Ճէրէկէի Պօղրէկէ խմբապետ Համիտ Վէհպի էֆէնտիի։

Վէհպի էֆէնտի արքունի նաւահանգին մէջ վերջերս շինուած հինգ մարտանաւուց ի ծով իջուցման առթիւ տաղ մը մատուցած էր Ն. Կ. Վեհափառութեան։ Այդ ոտանաւորի յանգերը կը կազմեն յիշեալ մարտանաւուց անունք։

ԵԼՄՏԱՅՈՅՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Ելմտացոյց յանձնաժողովը երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի Բ. Դուռն ընդ նախագահութեամբ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և երկար խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Յանձնաժողովը կը կազմեն Ելմտական Նախարարութեան խորհրդական Նազիֆ էֆէնտի, Երկրագործական Դրամատան տնօրէն Վսեմ. Միքայէլ էֆէնտի, Պետական Խորհրդոյ անդամ Հաճի Արիֆ էֆէնտի, Սպարապետի Դրան ծախուց տնօրէն Հասան փաշա և Ելմտական Նախարարութեան ընդհանուր հաշուակալ օգնական Սապրի էֆէնտի։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Այն յանձնաժողովը, որ կազմուած էր քաղաքային բժշկական վարժարանի բարեկարգութեան համար, իւր գործն աւարտած և պատրաստած տեղեկագիրը յանձնած է բժշկական տեսչութեան, որ յետ քննութեան, պիտի մատուցանէ զայն ձեռնհաս իշխանութեան։

ԲԱԹՈՒՄԻ ՏՈՒՐՔԸ

Մայրաքաղաքիս օտար դեսպանատանց երկրորդ թարգմանք, որք իրենց դեսպանները կը ներկայացնէին Բաթումի տուրքի համար կարգեալ խառն յանձնաժողովին մէջ, դեսպանաց հաղորդած են նոյն տուրքի գանձման եղանակին վերաբերեալ կանոնագրին համար պատրաստուած տեղեկագիրը։ Դեսպանք այս շաբթու իրենց պատասխանները ուղղած են Արտաքին Գործոց Նախարարութեան։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆՆ

Ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտով ինֆլուէնցայէ բռնուած ըլլալով, անկողնոյ կը ծառայէ։

ԿԱՅՍ. ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Կայս. Թանգարանի յաւելեալի նոր շէնքն, որ կառուցուած է Չինիլի Քէօշքի մօտ, քիչ օրէն պիտի բացուի հանդիսաւորապէս։ Այդ թանգարանի մէջ պիտի պահուին մանաւանդ ի Սայտա գտնուած դամբարանք և այլ թանկագին հնութիւնք։

Մոնիթէօռ կ՚իմանայ թէ կայս. թանգարանի տնօրէն Համտի պէյ Բարիզու մէջ հրատարակել պիտի տայ ֆրանսերէն գիրք մը որ Սայտայի մէջ իր ձեռամբ գտնուած հնութեանց պատկերներն ալ պիտի պարունակէ։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Դատական նախարար Ճէվտէթ փաշա երէկ Բ. Դուռն երթալով Մեծ-Եպարքոսին հետ տեսակցեցաւ և ստացաւ Ն. Բարձրութեան ինչ ինչ հրամանները։

—Իտալական դեսպան Պառոն Պլան երէկ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Ցարութիւն փաշայի հետ։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Հելլենական դեսպան Պ. Մավրոքորտաթօ երէկ Ոստիկանութեան Դուռը գնաց եւ տեսակցեցաւ նախարար Քեամիլ պէյի հետ։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կրթական նախարարութեան պաշտօնատան մէջ քննիչ յանձնաժողով մը կազմուած էր քննելու համար այն տեղեկագրերը, զորս նոյն նախարարութեան քննիչ Էնվէր էֆէնտի տուած էր պաշտօնէից ոմանց ինչ ինչ արարքներուն դէմ։

Այս յանձնաժողով, որ իւր նախագահին՝ օտար և ոչ-իսլամ վարժարանաց քննիչ Ապտուլլահ Հալիմ էֆէնտիի հիւանդութեան պատճառաւ, տասն հինգ օրէ ի վեր դադրեցուցած էր իւր նիստերը, վերսկսած է իւր քննութեանց, որովհետև նախագահը բոլորովին ապաքինած է։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐ

Թուրքիոյ և Գերմանիոյ միջև կնքելի առևտրական դաշնագրոյն համար կարգեալ խառն յանձնաժողովն երէկ ևս ի նիստ գումարեցաւ Խարիճիյէի պաշտօնատան մէջ և երկու կողման պատուիրակք վերջնական կերպիւ ստորագրեցին առևտրական դաշնագիրը։ Խառն յանձնաժողովը կը կազմեն Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Ցարութիւն փաշա, անտառաց և հանքաց ընդհանուր տնօրէն Վսեմ. Պեարոս էֆէնտի, գերմանական դեսպան Պ. Ռատովիձ և գերմանական հիւպատոս Պ. Ժիլէ։

Կայս. կառավարութեան կողմէ Գերմանիայէ գնեալ զէնքերու հաշիւն, որ առևտրական դաշնագրոյն կցուած էր, վերջնապէս կարգադրուելով ստորագրուեցաւ երկու կողման պատուիրակաց կողմէ։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ

Նախորդ թուով մը բաղդատական ցուցակ մը հրատարակեցինք՝ 1888 և 1889 տարիներու դեկտեմբեր ամսոց մէջ ի Կ. Պոլիս պատահած մահերուն։ Առողջապահական վարչութեան ուրիշ մէկ վիճակագրէն կ՚երևի թէ 1889 դեկտեմբեր ամսոյ մէջ մեռնող 1298 անձանց 696ն իսլամ են՝ 341ը այր և 355ը կին, 566ը քրիստոնեայ՝ 319ը այր և 247ը կին, 36ը հրեայ՝ 20ը այր և 16ը կին։

Հելլենական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Խօժէն Ջալաքօսթա Բեռայի Սիլլոգոսին անդամ ընտրուած է։

—Գահիրէէն կը հեռագրեն թէ ինֆլուէնցան սաստկապէս ճարակած է Եգիպտոսի ամեն կողմը, առանց սակայն մահացու հանգամանք մը ունենալու։

—Փիլիպէի յունաց նորընտիր մետրապոլիտ Տ. Ֆոթիոս նախընթաց իրիկուան կառախումբով իր պաշտօնատեղին ուղևորեցաւ։

—Պ. Բաժիլ Վիժէլ որ Տիֆլիսէն մինչև Պազա-Էսկի երկաթուղւոյ մը շինութեան մենաշնորհն խնդրած էր կայս. կառավարութենէն, մայրաքաղաքս եկած է անձամբ դիմում ընելու համար հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան մօտ։

—Ակնայ մէջ այս տարի սաստիկ ցուրտ կ՚ընէ և բոլոր ճամբաները ծածկուած են ձիւնով։

—Բերայի նախնական ատեանին պատժական նիստերն առաւօտները 4½ին բացուելով, մինչև 5½ մասնաւորաց խնդիրներով և յետոյ դատերով պիտի զբաղի։

—Թաղապետութեան Գ. շրջանակի մէջ անցեալ հոկտեմբերի 10էն մինչև ամսոյս 9ը 749 տղաքներ պատուաստուած են յատուկ պաշտօնէից միջոցաւ։

—Վանայ նահանգին տէֆթէրտար Թէվֆիք պէյ երեք-չորս օր առաջ մեռեր է ի Վան։

—Բաբերդէն կը գրեն թէ սաստիկ ձմեռ կ՚ընէ այդ կողմերն, այն աստիճան որ ջերմաչափը զէրոյէն վար տասն և վեց աստիճան ցոյց տուած է։

—Մալկէի պաշտօնատան ետևը գտնուած գետնոյն մէջ բնակող ութնամեայ հայ կնոջ մը հագուստները բռնկեցան երէկ վառարանէն ելած կայծերէ։ Կնոջ աղաղակներուն վրայ չորս կողմէ օգնութեան փութալով կրակը մարեցին, սակայն կնոջ մարմինն այլ և այլ կողմերն այրած ըլլալով հիւանդանոց փոխադրեցին զնա։

—Մուսուլի կուսակալին հրամանաւ ամեն կողմ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած են ջնջելու համար մարախի սերմերը։

—Ամսոյս 7ին գիշերը Բաբերդի մէջ երկրաշարժի ցնցում մը զգացուած է առանց ո և է վնաս պատճառելու։

—Ոստիկանութեան պաշտօնեայք երէկ իրիկուն Շէհր Էմինի կողմն երկու չարագործներ ձերբակալեցին Եորկի և Բանախօժ անուն, որք պատրաստուած էին կողոպտել Բէթրօ անուն պարտիզպանին սենեակը։

—Կայս. աւագ թիկնապահ Ճէմիլ փաշա մէկ քանի օրէ ի վեր ինֆլուէնցայէ կը տառապի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԴ

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍԱՐԱՆԻ

Մայրաքաղաքիս պարսկական հիւպատոսարանին կողմէ յառաջիկայ փետրուար 4 ի կիրակի օրն աճուրդի պիտի դրուին պարսկական հպատակ հանգուցեալ Յովհաննէս Արքէնեանի դերձան ներկելու յատուկ մեքենայները, գործիներն և այլ և այլ նիւթեր, որք կը գտնուին ի Պէյքօզ Հիւնքեար Իսկէլէսի գործարանին մէջ։ Կը ծանուցուի ամեն անոնց, որք կը փափաքին գնել զայնս, մինչև նոյն օրը գործարանի պահապանին դիմելով տեսնել ի վաճառ հանուած նիւթերն և աճուրդի համար որոշուած օրն ևս ներկայ գտնուիլ նոյն գործարանը։

Պարսկական Ընդհ. Հիւպատոս
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

ՏՕՔԹՕՐ Գ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Սկիւտարէն փոխադրուած է ի Բերա Պէքեար փողոց թիւ 9։

Երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ իւր բնակարանը կ՚ընդունի հիւանդներն և երեքշաբթի օրեր ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները։

Նաև ըստ առաջնոյն Սկիւտար կը գտնուի առաւօտներն մինչ կէս օր։

47

ԽԼՈՒԹԻՒՆ

Եւ բզզիւնք գլխու մէջ. Միջոց իւր տան մէջ բուժելու զայն, առանց ընդհատելու իւր պարապմունքն։ 30 սանթիմ ղրկելով կ՚առաքուի 132 երեսով պատկերազարդ տետրակ մը։ Դիմել առ 18

M. Nicholson, 4, rue Drouot, Paris

ՀԵՌԱԳԻՐ ԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Բարիզ, 6 փետր.

Ժուռնալ տը Տէպա, քննադատելով Սդոֆֆէլ գնդապետին տետրակն, հրապարակային ցնորք և վտանգաւոր սկզբունքներ կ՚անուանէ նորա տեսութիւններն Ալզաս-Լօռէնի վրայ։ Ընդդէմ Ռուսիոյ ֆրանքօ-գերման դաշնակցութեան մը գաղափարը, կ՚ըսէ Տէպա, խոպան մերժելու է, իբրև հակառակ Ֆրանսայի զգացմանց, առանձնութեանց և շահուց։ Ռուսիոյ և Ֆրանսայի միջև յառաջ բերելու համար ոչ թէ դաշնակցութիւն մը, որուն վրայ ոչ ոք կը խորհի, այլ դիւանագիտական շահուց և մտատեւ համակրանաց համաձայնութիւն մը, երկար ատենէ ի վեր՝ 1870էն ալ առաջ միայն շարժառիթներ կան, զորս ոչ ոք կրնայ ի բաց թողուլ։

Բարիզ, 6 փետր.

Կառավարութիւնը կուզէ առաջարկել Խորհրդարանին՝ նաւային զօրութեան վրայ յաւելուլ տասն զրահաւոր, տասնմէկ մարտանաւ, և երկու թորփիլակիր մարտանաւ. հինգ թորփիլակիր [illegible], երկու թնդանօթակիր թորփիլօ, մէկ ավիզօ, 47 թորփիլօ։

Պրուքսէլ, 6 փետրուար

Էնտէփէնտանս Պէլժ. Արտաքին գործոց նախարարն, հարցապնդման մը պատասխանելով ի մասին գերմանաբելճ դաշնագրոյ մը գոյութեան զրոյցներուն, յայտարարեց թէ Պելճիա կ՚ընդունի միայն դաշնագիր մը որ իւր չէզոքութիւնն ապահովէ։ «Մեր դրացի բոլոր պետութեանց համար հաւասար համակրանք ունինք, ըսաւ նախարարը. ազատ ենք և կ՚ուզենք ազատ մնալ ամեն յանձնառութենէ։ Սա իրողութիւնը թէ Խորհրդարանին ոչ մէկ անդամը կը հերքէ իմ յայտարարութիւններս, պիտի բաւէ գոհացնելու հանրային կարծիքն ի Ֆրանսա։»

Շդրասպուրկ, 6 փետրուար

Պաշտօնական Օրագիրը Ֆրանքֆուրթէր Զայթունկի դէմ հրատարակեալ յօդուածի մը մէջ կըսէ որ Գ. Միքէլ իրաւունք ունէր 1887ին ըսելու թէ խաղաղութիւնն ի վտանգի էր։ Ըստ Պաշտօնական Օրագրին, կացութիւնը փոխուած չէ այսօր, բայց չկարծեր որ խաղաղութիւնն անմիջական վտանգի տակ ըլլայ։ Կը յաւելու թէ ռամկավարականք Հարաւային Գերմանիոյ, որ ամենէն առաջ ենթակայ է թշնամւոյն յարձակմանց, շատ սխալ կ՚ըմբռնեն կացութիւնը՝ պահանջելով զինուորական ոյժերու զեղչումը։

Բարիզ, 6 փետր.

Դատական իշխանութիւնն հրամայեց դատ բանալ ընդդէմ Պարոնայց Լավէյսիէռ, Ժուպէռ և Սըքրէդան, անդամք Վարչական Խորհրդոյ Մետաղաց ընկերութեան, և ընդդէմ Պ. Հէնչի, նախագահ հին Գոնթուար տ՚էսքօնթի, խաբեպատիր շահաբաժիններ բաշխած ըլլալնուն համար։ Պ. Սըքրէդան բաց ասոր ամբաստանեալ է ապրանաց համագրաւման համար։

Սոֆիա, 6 փետրուար

Բալոբքոֆ անուն անձ մը, գինիի վաճառական ի Ռուսճուք, ձերբակալուեցաւ երէկ։ Իւր տանը մէջ կատարուած ոստիկանական քննութեամբ գտնուեցան վտանգաւոր թղթեր, որոցմէ կը յայտնուի թէ Բալոբքոֆ յարաբերութեան մէջ էր Պուքրէշի ռուսական դեսպանատան թարգմանին և Բանիձա հազարապետին հետ։ Բարեկարգութիւնը չխանգարեցաւ երկրին մէջ և արդէն ծանուցուածներէն ի վեր ոչ մէկ ձերբակալութիւն տեղի ունեցաւ։

Բարիզ, 6 փետր.

Վերաքննիչ ատեանը փաստաբանական պաշտօնէ զրկեց Պ. Լակէռը վեց ամսուան համար, և Պ. Հասպէրդը մէկ ամսուան համար, Ֆերնանտօ կրկէսի գումարման մէջ ընդհանուր դատախազին դէմ իրենց գործածած լեզուին պատճառաւ։

Լոնտոն, 6 փետր.

Կըսուի թէ Բորթուկալ պիտի խնդրէ եւրոպական դեսպանախորհրդոյ մը անյապաղ գումարումն, Անգլիոյ հետ իւր ունեցած վէճին լուծման համար։

Պերլին, 6 փետր.

Կայսրն ինքնագիր նամակ մը ուղղելով Առևտրական Նոր Նախարարին, կը յանձնարարէ նմա ամբողջացնել գործաւորաց ապահովութեան վերաբերեալ օրէնսդրութիւնն եւ աշխատութեան տեւողութիւնն ու եղանակը կանոնաւորել՝ վարպետներուն ու գործաւորաց օրինաց առջև հաւասարութեան տեսակէտով, և արտօնել որ պատուիրակները վարպետներուն հետ ներկայ գտնուին ընդհանուր խնդրոց վիճաբանութեանց։ Պետական խորհուրդը, կայսեր նախագահութեան ներքև, որ միանգամայն փորձագէտներ պիտի անուանէ, նախապատրաստական աշխատութիւնները պիտի կատարէ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 26 յունուար

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Տիպ. D. Սէրի		19 25
Փորսայի գոցուելէն վերջը	»	19 24 ½
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	19 23
Կէս օրին	»	19 22 ½

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽՎԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	45 4
Այս առաւօտ	45 1
Կէս օր	45 1

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՊԻԿԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սէրի	41 ⅜
»	B. »	24 ⅞
»	C. »	19 23

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ.	Լր.	4 25
Քրէտի ժէնէրալ	Օսմ.	»	8 23
Պանք առ Գօնս	»	»	7 14
Պօն. Համէտ է վալէօր	»	»	4 30
Թրամուէյ	»	»	475
Ռումէլի երկաթուղի		Ֆր.	74 ¼
Օպլիկասիոն առ Բրիօրիթէ		»	— —
Բաժնեթուղթ Լավրիոնի			121

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 27
Անգլիական ոսկի	»	110 10
Իմբէրիալ	»	90
Քրիմեզ	»	51 10
Ռուսլի թղթադրամ	»	8 28
» արծաթ	»	77
Մէճ. արծաթ. (տարբ)	»	108 23
Վեցնոց	»	103 20
Հինգնոց	»	108 20
Մեթալիք	»	100 20
Թաւշիլէ	»	8 30

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 6 փետրվար ժամ 3 վայր. 50 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	87 65
» » 4 ½ %	105 95
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	18 05
Օսմանեան երկաթուղի	75
» Բէժիի բաժնեթուղթք	525
Պանք Օթօման	537 50
Գրէտի Լիօնէ	722
Իտալական Ռանթ 5 %	94 12 ½
Հէլլենական 5 %	457
Բրիօրիթէ թիւրք	486 87 ½
Եգիպտական միացեալ	475 37 ½
Պանք առ Բարի	770
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	409
Սուէզի ջրանցք	2297 50
Սպանիական արտաքին	72 13/16
Փոխ. Լոնտոնի վրայ	25 29 ½

Լոնտոն, 6 փետր. ժամ 6 վայր. — երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտէ	97 9/16
Օսմ. » Սէրի Դ.	17 13/16
» » » » գոց	— —
» » » Ա.	41 ⅝
» » » Բ.	24 ⅞
» » » Գ.	17 ¾
Փոխառութիւն 1877	101 ¼
Պանք Օթօման	11 5/16
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիյէ)	93 ⅝
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	103 ¾
Ցայյա Սանիէ	83 ⅞
Տօմանիալ (փոխառ. Բօյիլա)	102 ½
Հելլենական 5 %	90 ¼
Մոնոբոլ »	74 ¼
Ռուսական 1889	94 ¼
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 30

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 6 փետր. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	87 57 ½
Օսմանեան քոնսոլիտէ Դ.	17 97 ½
Օսմանեան երկաթուղի	74 50
Եգիպտական միացեալ	474 68

Վիեննա, 6 փետր. ժամ — վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	37 10
» Բէժիի բաժնեթուղթք	116 90
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	118 90

Պերլին, 6 փետր. ժամ — վայր. —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 42 ½
Ռուսլ թղթադրամ	223 ½
Օսմանեան երկաթուղի	82 90
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	17 70

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Աւետ-Եւ-ի 1808 թիւը կը պարունակէր «Զմշկածագի եկեղեցին» վերնագրով մի անստորագիր հրատարակութիւն յորում յօդուածագիրը ցաւ կը յայտնէր թէ այստեղ գտնուող Զմշկածագցի ազգայինք ոմանք համաձայնած են մի մեծ զեղչով կարգադրել այն պահանջը զոր ունի Զմշկածագ քաղաքի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցին Տէր Պետրոս Երանոսեանի վրայ։

Զառնլով ի նկատ խնդրոյն պարագաները, գովելի և արդար պիտի համարուի Պ. յօդուածագրին արտայայտած ցաւը կամ ճիչն ըսելով հրապարակային բողոքը․ իսկ եթէ ուշադրութիւն դարձուի պարտատիրոջ կացութեան վրայ, յայնժամ անփորձութեան արդիւնք պիտի նկատուի իւր հրատարակութիւնը։

180 ոսկւոյ պահանջքի և 50 ոսկւոյ ծախքի փոխարէն, կ՚ըսէր յօդուածագիրը, մինակ 80 ոսկւով բաւականանալու համաձայնութիւն գոյացուցած և թէ օրինականութենէ չհեռանալու համար չինծու մւթէվէլլի մ՚ալ ներկայացուցած են միջամտողք։

Արդարև, եթէ պարտատէրը շատ մը ուրիշ պարտքեր ալ չունենար, իւր արգելքի (հաճզ) տակ առնուած ստացուածքը պիտի բաւէր հատուցանել իւր առ եկեղեցին ունեցած պարտքը որ դատական վճռագրով հաստատեալ է։ Սակայն զինքը մօտէն ճանաչողները և կամ նորա գործին կարգադրութեան միջամտողները, ստուգապէս գիտեն թէ յիշեալ պարտատէրը, որ ազնիւ և պատուաւոր գերդաստանը շատ մը օգտակար ծառայութիւններ մատուցած է առ Ազգն, կորուսած է իւր բոլոր հարստութիւն իւր գործոց անյաջողութեամբ և անընդհատ միմեանց յաջորդող ձախորդութեամբք և այս օրուան օրս շատ մը պարտքերու ներքև ընկճուած լինելով չունի այլ միջոց իւր ընտանեաց նիւթական ապահովութեան բայց միայն մի անշարժ կալուած որ ի Ֆնտըգլը, փուռ մը, որ մերձ քառասուն բաժանորդներու ստացուածքն է, միակ յոյս շատ մը պահանջատիրաց։

Եթէ հարկ լինի գործադրել ծանուցեալ դատական վճռագիրը, յայնժամ միայն պիտի հասկցուի թէ անխոհեմութիւն էր օրինական միջոցի դիմելը, վասն զի տրամադրելի ինչ որ կայ ընդամենը հազիւ պիտի բաւէ 10 կամ առ առաւելն 15 առ հարիւրով փոխարինել բոլոր յայտնի եղած պարտքերը, թողումք անյայտները որք մինչ երեւան կ'ելլեն օրինական գործողութեանց ժամանակ։

Ահա այս կէտերը ի նկատ ունենալով էր որ յօդուածագրին ակնարկել ուզած հայրենակիցները որոշած էին ընդունիլ 85 ոսկի և ոչ թէ 80, փոխարէն այն պահանջքին որոյ սկզբնաւորութիւնը թէպէտեւ փոքրիկ գումար մ'է սակայն միալով միալով 10—15 տարուան չահերով և դատական ծախքերով մէկտեղ հազիւ 180 ոսկիի կը հասնի։

Պէտք է գիտնալ նաեւ թէ 85 ոսկւոյ որոշումը որ տրուած էր, ի նկատ առնուած էին միեւնոյն ժամանակ թէ՛ դատական գործերու վախճանը և թէ պարտատիրոջ ազնիւ գերդաստանի անունը չարատաւորելու գաղափարը, և աւելցնենք թէ պարտատէրը ինքը չէր որ հաւանած էր այն որոշեալ գումարը վճարելու, վասնզի իւր կարողութենէն վեր է, այլ իւր բարեկամներէն մին էր որ թէ՛ ազգասիրաբար և թէ մարդասիրաբար յօժարած էր ընդունիլ այն որոշումը։

Մոռանալ պէտք չէ յիշել աստ, թէ այն որոշման գործադրութեան պիտի ձեռնարկուէր այն ատեն միայն երբ խնդրոյն պարագաները Զմշկածագի Թաղ. Խորհրդոյ ազդարարուելով արտօնութիւն ստացուէր։

Եթէ յիշեալ ազգասէր յօդուածագիրը կ'ապահովէ թէ կարող է դատական վճռագրոյն գործադրութեամբ եկեղեցւոյ պահանջքը ամբողջովին գանձել, ի դիմաց Զմշկածագցոց կուգամ մեր խորին շնորհակալեաց հաւաստին յայտնել առ այդպիսի կարող և փորձառու անձն որոյ կարօտ ենք, իսկ եթէ միմիայն խօսող է՝ առնոր ըսելիք չի կայ։

Դժբաղդաբար առ այժմ խնդիրը յետաձգուած է և երկիւղ կայ որ աւելի երկարի, որոյ վասն վերջէն չուտ պիտի զղջացուի։ Մէջ բերենք թէ ասկէ մէկ երկու տարի առաջ մի խոհեմ եւ ուշիմ անձնաւորութիւն փափաքած էր այս հաշիւը գեղչով մը կարգադրել, որովհետեւ այսպէս անկարելի էր, սակայն այն ժամանակ 5 ոսկի փոքրիկ գումարի մը համար գործը յետաձգուեցաւ մինչեւ այսօր և ասոր համար 25—30 ոսկի ծախք մը ևս աւելցաւ եւ դարձեալ արդիւնք մը ձեռք չբերուեցաւ։

Աւելորդ կը համարիմ աստ յիշել թէ յօդուածագրին՝ միւթեվէլլիի խնդութեան մասին յայտնած տարակոյսը բոլորովին անտեղի է, որովհետեւ եթէ այս մասին կ'ուզէ ապահով լինել, կարող է պէտք եղած պաշտօնական տեղերէն հարկաւոր տեղեկութիւնները ստանալ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ց. ԱՒՍԴԵԱՆ

ՑԱՒԵԼՈՒԱԾ ՇՓՈԹՈՒԹԵԱՆՑ

Թէև չփոթութիւն մ'ալ Սրբիկեան էֆէնտիի մտաց մէջ ծագած լինել կը թըւի, թէպէտ ոչ անսովոր Նորընծայից։ Ես ըսած էի. «5000 տոմսակաց գնուելուն անգամ չեմ կարող հաւատալ.» ինքն ձեռմով վերցուցեր է զերօներէն մին, և «500» ըրեր է իմ հինգ հազարս։ Ի հարկէ չեմ կարող ներողամիտ լինել այս զերօին վերացման, որ արժէք ունի թուանշանին աջ կողմն. Եթէ Սրբիկեան էֆ. ձախ կողմէն ո՛չ թէ մէկ՝ այլ իւր վիճակահանութեան տոմսակաց 50 000 թուոյն համաչափ զերօներ զեղչէր, գիտէի ազնուութեամբ բան չըսել իրեն։ Դժբախտաբար ձախ կողմը զերօ չէր դրած, չկարծելով թէ զերօից ի խնդիր կ'ելնէ ոք ուրեք։

Բայց բան հարցուցած է, և պատասխանի կ'սպասէ հարկաւ. «Երբ կառավարութիւնն հրկիզելոց և այլ արկածելոց համար՝ ի մէջ այլոց յաճախ մեր Պատրիարքարանը կը յղէ 15, կամ 20.000 տոմսակ որք չեն վիճակահանութիւն այլ սոսկ նըպաստ մը, արդեօք Ազգ. Պատրիարքարանն ի՞նչպէս կ'սպառէ զանոնք։» Այս խօսքին մէջ զօրութեամբ բառ մ'իմանալ հարկ է, որպէս զի նախադասութիւնն... պիտի ըսէի՝ ճշմարտութիւնն չխեղի վայրապար. «20.000»ին և «տոմսակ» անուան ճիշդ մէջտեղ հարկ է դնել [illegible] բառըն. այսու թէպէտ տոմսակաց թիւը կ'իջնէ մինչեւ 800—1000ի, բայց պատմութիւնն կ'ելնէ դէպ ի ճշմարտութիւն։ Արդ, այս զեղչեալ բառը իւր տեղւոյն դնելուն պէս՝ նշանակեալ հարցման պատասխանն առած կը լինի Սրբիկեան էֆէնտի։

Իսկ մնացեալ դիտողութիւնք, եթէ կը ներէ, «Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեանց» են, և պատասխանի ոչ չատ ընդունակ։ Ց. Գ.

ԱՌԱՋԻՆ ԲԱՅԼ

Ցեղուտ Թրքախօս հայ մանկտւոյն մեր ըրած առաջին ձեռնարկն յաջողութեամբ պսակուած տեսնել՝ քաջալեր մ'է մեզ համար։

Այժմ, ամէն ժամանակէ աւելի զգալի է թէ այն բազմազան և բազմաթիւ դասագրքեր որք կը գրուէին դասատներն, — մանաւանդ Թրքախօս դասատները — ըստ մեծի մասին չեն համապատասխաներ իրենց նպատակին և պահանջման տեղւոյն։ Ուրեմն պէտք մը կայ, — Թրքախօս վայրերու նախակրթական ընթացքին յարմար դրքերու պէտքը, զոր փորձառաբար և ի մօտոյ ուսումնասիրելով՝ ահա երկու տարի է, բանիւ թէ գրով, այլ մանաւանդ արդեամբ, կը ջանանք լնուլ, ըստ չափու մեր դոյզն կարեաց։

Այսօր ի ձեռին ունինք Վարժարանի Մանկանց (Խոմանը ԱԹՓալ) անուն գրքի Ա. և Բ. Մասուներն որք չատ մը գաւառաց մէջ — Նիքսարէն մինչեւ Պրուսա և Սամսոնէն մինչեւ Ատանա—օգտակարապէս կը գործածուին և մեծայարգ ուսուցիչք նպատակայարմար կը հռչակեն զայն։ Այս ջերմ ընդունելութեան գործնական ապացոյցն է առաջին տպագրութեանց արագ սպառումը, այնպէս որ սուղ միջոցի մէջ հարկադրեալ ենք ձեռնարկել երկրորդ տպագրութեանց։

Առաջին քայլն յաջող եւ յուսադրիչ է. եւ զի ամէն գործի սկզբնաւորութիւնն է դժուար, տեղի ունինք յուսալու թէ ապագային մէջ ալ Վարժարանի Մանկանց պիտի լինի օգտակար գործի մը մայրենի լեզուի ուսումը դիւրին եղանակաւ եւ քիչ ատենի մէջ հիմնապէս ծաւալելու եւ ընդհանրացնելու օտարախօս մերազնեից մէջ։

Ուրիչ առթիւ ալ ինչպէս ըսած ենք, գործն ըստ ինքեան մեծ բան մը չէ. Նախակրթական դասագիրք մ'է, բայց կը լնու պակաս մը եւ այս է կարեւորն։ Ինչո՞ւ չխոստովանինք նաեւ թէ մեր ձեռնարկ զերծ չէ թերութիւններէ։ Սակայն Պ. Պ. Ուսուցչաց ներողամտութիւնն, մանաւանդ անոր նկատմամբ մեզ ուղղելիք իրենց դիտողութիւնք եւ արդար ու բանաւոր քննադատութիւնք—հետզհետէ բարեփոխելու առիթ լինելով՝ աւելի կատարեալ եւ աւելի օգտակար պիտի ընծայեն զայն։

Սպառած Ա. Մաս Վարժարանի Մանկանց երկրորդ տպագրութիւնն — գործԱրամեան տպարանի—քանի մ'օրէն հրապարակ կ'ելլէ ամեն մասամբ գեղեցիկ, մաքուր, խնամեալ տպագրութեամբ եւ հաստատուն կազմով։

Ի չարի պէս պէս բարեփոխութեանց այս Բ. Տպագրութեան, ըստ մեր կանխագոյն խոստման եւ յաւելուածական ծախուք ու զոհողութեամբ, դրինք [illegible] օրինակներ, մանկավարժական դրութեամբ կարգաւորեալ, որք պիտի թեթեւցնեն չատ մը դժուարութիւններ եւ պիտի ազատեն զուսուցիչս ծանր բեռնէ մը։ Գրչուկիս հետ անվրէպ պէտք է մանուկն սկսի գրելու, եւ չենք կարծեր թէ առ այս մեր ծրագրած դրութիւնն չըլլայ ընտրելագոյն եւ հեշտագոյն։

Թարգմանութեանց յաւելեալ մասին մէջ ջանացինք չչեղիլ առաջին տպագրութեան կարգէն և դասաւորութենէն. միայն հարկ դատեցինք նոր դասերով և հըրահանգներով ճոխացնել. այնպէս որ երբ տղայ մը այս Ա. Մասն յաջող կերպով աւարտէ, համարած պիտի ըլլայ առատ պաշար մը գործածական և յոժ կարեւոր բառերու, զանոնք գործածել գիտնալու պայմանաւ. զի աշակերտն հոս պիտի սորվի ո՛չ միայն ընթերցանութիւն և բառերու լոկ իմաստ, այլ նաեւ գործնականապէս պիտի վարժի անոնց կիրառութեան, այն է խօսելու։ Բաւ չէ ուրեմն զոհանալ գրքին պարունակութեամբ և միա՛յն դասուց ընթերցումն ու թարգմանութիւնը պահանջել. պէտք է նաեւ որ դասատուն, ամէն դասէ ետք, չատ մը սովորական խօսքեր առաջարկէ տղուն ի փոխադարձ թարգմանութիւն, հարցումներ ընէ և պատասխանն հայերէն պահանջէ. միով բանիւ հարկադրէ զաչակերտն խօսելու և ՀԱՅԵՐԷՆ ԽՕՍԵԼՈՒ։

Բայց եթէ դասերը մեքենաբար աւանդուին ինչպէս կ'ընեն ոմանք— կարծելով թէ Վարժարանի Մանկանց դիւրուսոյց դասագիրք մը ըլլալով՝ բնաւ այլ եւս պէտք չի թողուր մասնաւոր խնամքի և աշխատութեան—յայնժամ գրքոյկս ալ, նման բազում այլոց, պէտք է դասուի անպէտ, անօգուտ և անյարմար գործւոց մը կարգը։

Աւելորդ չէ ըսել թէ՝ ինչպէս փորձը ցոյց տուած է, Վարժ. Մանկանց ոչինչ ընդհատ օգտակար կրնայ ըլլալ նաև հայախօս վայրերու դպրոցաց մէջ, ուր դասագիրք [illegible] և փոխադարձ [illegible] սահմանեան լեզուի։ Այս հանգամանօք ալ գերադասելի գրքոյկ մը համարուելու է այն, զի, փոխանակ ճղճիմ և վերացեալ նիւթերու, կը պարունակէ աշակերտին չա՛տ մօտիկ, չա՛տ ընտանի և գործածական բառեր և խօսքեր որոց հըրահանգիլ կարեւոր է նորավարժից։

* *

Չենք կրնար մոռնալ այն թանկագին և չնորհակալեաց արժանի աջակցութիւնն զոր կ'ընծայեն մեզ յառաջդիմասէր անձինք ոմանք, մանաւանդ Կոստինոյի և վիճակաւոր Առաջնորդ Գեր. Խոսրովեան Հայր, որ միշտ կուտայ տարածման [illegible] իւր հովուած Թրքախօս վայրերուն մէջ. Ազնուաշուք տէր Թիրաքեան էֆէնտին որ թէ՛ անձնապէս և թէ պաշտօնապէս (իբրեւ Ատենապետ Կեդր. Ուսումն. Խորհրդոյ) գնահատութեան եւ քաջալերութեան արժանի կը գտնէ մեր աննշան աշխատասիրութիւնն, մինչև անձամբ անձին կատարելու յօժարիլ ձեռագրոց քննութիւնն. և վերջապէս Արժ. Տէր Մարտիրոս Քհ. Հայրիեան ի Գարահիսար, որ ոչ միայն խրախուսեց զմեզ անդստին մեր առաջին ձեռնարկէն ի վեր այլ եւ օժանդակեց տպագրական ծախուց Վարժ. Մանկանցի, այսու բարոյական ծառայութիւն մը մատուցանելով առհասարակ բոլոր Թրքախօս հայ մանկտւոյն և ի մասնաւորի նիւթական բարիք մը Աֆիոն-Գարահիսարի Ազգ. Վարժարանին որուն նըւիրուած էր կարեւոր բաժին մը գործոյս արտադրելիք չահէն։

Եւ թէպէտ այժմ Թրքախօս գաւառի մը մէջ չ'ենք պաշտօնավարեր, սակայն չպիտի դադրինք յառաջ տանիլ մեր ձեռնարկութիւնքն, չարունակել եւ ամբողջացնել իսպառ անտես առնուած Թրքախօս գաւառաց նախակրթական ընթացքին յաւելցեալ պէս պէս դասագրոց հրատարակութիւնն։

Այս է մեր առաջադրութիւնն եւ անկասկած այս չաւղին մէջ պիտի գտնենք, որպէս ցարդ, ներողամիտ գնահատութիւն եւ սատարիչ քաջալեր։

ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ

Սամսոն, 15 յուն. 1890

ՅՈՐԺԱՄ
ՄԱԿԲԱՅՑ ԹԷ ՇԱՂԿԱՊ

Կը պատասխանեմ.

Ա. Այս խնդիրն ինձմէ ծագում չառաւ. եթէ «Հրապարակ» ըսելով՝ պէտք է հասկնալ մի միայն Արեւելքի սիւնակները, ճիշդ է, և այն ատեն «յանցանքն» իմս է. Սակայն այնպէս չէ. ինքն, իւրուր բազմաթիւ ունկնդրաց որոցմէ դուրս չէր, հարցաքննութեան միջամտելով, մեղաւ իր պարտքը, առաջուր կոխեց իմ իրաւանցս և հասարակաց պատշաճից օրէնքը. Իր քննութեանց հրաւիրեալ ունկնդիրք ի՞նչպէս վարուած են իրեն նկատմամբ. Իսկ իմ պատասխանս զոր տուի իրեն նոյն օրը, թէ «իր ուսուցչէն այնպէս ուսած է, պէտք է այնպէս ըսէ,» մտերմական ձայն մըն էր որ կ'զգացնէր իրեն թէ պատշաճութիւն ըսուած բան մը կայ աշխարհի վրայ, ուսումներէ և անձնական կարծիքներէ և համոզումներէ վեր. Ապա թէ ոչ արգելք մը չկար բերանացի ըսել իրեն նոյն օրն ինչ որ յետոյ գրեցի. Եւ արդէն մեր ընդդիմաբանը ըսելով թէ մերժեցանդիմ կարծիքս [illegible], կապացուցանէ որ խնդիրը Արեւելքի սիւնակներուն մէջ երեւալէ առաջ՝ հրապարակին վրայ էր, և մերժելու դերն ալ ինձ տալով՝ յարձակումն ալ ինքն սկսած կ'ըլլայ։ Եթէ ասոր չհամոզուի, կը խոստանամ ապացուցութեան անմխտելի եղանակ մը դնել իր առջեւ. Իսկ թէ ե՞ւ ի՛նչ ըրի անուհետեւ իբրեւ պատասխան. —խնդիրը լրագրական հրապարակի վրայ դրի զգացնելու որ հոն կը լուծեն, եթէ հարկ է, այդ տեսակ հաշուական խնդիրներ, «մակբայ չէ, շաղկապ է»։ Այսպէս ահա այն իրողութեան պատմական մասն ու անձանց դերը ճշդելով, վախ չունիմ եզրակացնել որ իր խելամտութիւնն ալ, բառին տրամաբանական իմաստովը, [illegible] խարեխական անվայել ձեռնարկութիւն մըն է։

Բ. Կանցնիմ անմիջապէս կարեւորագոյն խնդրոյն, խօսքին (phrase) կազմութեան, ցոյց տալու թէ ինչո՛ւ մեր երբ, ուր, յորժամ, ուստի բառերուն մէջ համակարծիք չեմ կրնար ըլլալ. Թող լաւ ուշադրութիւն ընէ, իր իմաստասիրութեան ջարդն հոս է. Կը հարցնեմ. ինչո՞ւ հարկ չէ տեսած միմիայն նախադասութեան վերածել իմ ուր տեղական մակբայով և ուր դերանունով յարաբերական նախադասութիւններս.—զի համադամանքներ կը պակսին եղեր. և ասոր վրայ կ'աւելցնէ որ ուրը ոչ թէ տեղական մակբայ են իմ առաջ բերած օրինակացս մէջ այլ յարաբերական դերանուն։ Իր այս ճշմարտութեան ոյժ տալու համար ալ, մեր «սխալած են» քերականներէն մին ի վկայութիւն կը կոչէ։ Ինչո՞ւ ուշադրութիւն չէր ըրած կարեւորագոյն կանոնի մը, զոր օրինակներովը յառաջ բերած էի նախորդ յօդուածոյս մէջ. զի իրեն նպաստաւոր չէին։ Ուստի անդէպ չեմ համարիր կրկնել զայն. «Յարաբերական դերանուան տեղ երբեմն (տեղւոյ և ժամանակի համար) ուր, ուստի, երբ, մինչ, յորժամ և այլն մակբայները կը գործածուին։ Ի պատերազմի ի մահուանէ մի՛ երկնչիք ուր ես ոչ անկայ (յորում) Դարձայ ի տուն իմ ուստի ոչ ելին (յորմէ ելի։) Ի ժամանակի երբ ձայն լինէր յերկնից (յորում) Ի ժամանակի մինչ բորբոքեցի բարկութիւն (յորում) Ի ժամանակի յորժամ սպառեալ էին թագաւորքն (յորում), (349 էջ Այտընեան։) Արդ, եթէ նոյն իսկ իր խոստովանութեամբն, ուր է յարաբերական դերանուն, որովհետեւ յորում կամ յորմէ դերանուանց տեղ գործածուած է, նոյն տեսութեամբ պարտաւոր է դերանուն համարել ուստի, յորժամ և մինչ բառերն և այն ատեն իր յորժամ շաղկապը ջուրը կ'իյնայ ինքնին՝ իր քաշած բոլոր տառապանքներովը։

Ինքն այս չընդունիր, չպիտի կրնայ ընդունիլ, զի հեղինակութիւն չճանչեր և կրնայ ըսել միշտ միպասանի մը պէս «Je ne me présente pas, je ne me suis jamais présenté, et je ne me présenterai pas à l'Académie» (Ակադեմիային առջեւ չեմ ներկայանար, ելած չեմ, և չպիտի ելնեմ։) Բնաւ փոյթ չէ այդ, ուստի «չհամոզուելու դերն» ալ զոր ինձ տուած էր, իր կռնակը նետելով, իրաւամբ դիտել կուտամ որ երբ, յորժամ, ուստի, մինչ բառերը մեր լեզուի մէջ ունին յատուկ բնոյթ և պաշտօն, և որք յարաբերական դերանուան տեղ ալ գործածուելով՝ յարաբերական ոյժ և «դերանուան ոյժ»երուն համար տուած կանոնին տակ կը մտնեն իբրեւ «յօդաւորիչ բառ» նախադասութեանց։ Դիտել կուտամ նաեւ որ՝ իմ ուրերով յառաջ բերած օրինակներուն մէջ ուրերը մակբայ են. և ասոր ոյժ մը տալու համար, կ'ըսեմ թէ իմ մէկ օրինակս յառաջ բերած է Գաբրաչեանն ալ, այսինքն թէ «Ուր ես եմ, անդ և պաշտօնեայն իմ եղիցի» և ուր նշանակած է տեղական մակբայ (Դպր. 245)։ Դէթ այս օրինակն ի բաց նետէր։

Քիչ մը աւելի ծանրանամք։ «Շաղկապով յարեալ նախադասութիւնք կամ համակարգ է կա՛մ լրացուցիչ մ'է նախորդին». ուշադրութիւն. —ի ժամանակի յորժամ բորբոքեցի բարկութիւն, (յորում) — ի ժամանակի երբ լինէր ձայն յերկնից, (յորում) նախադասութեանց մէջ չեն լրացուցիչ գլխաւոր նախադասութեան, այլ ընդհակառակն անոր մէկ մասին կամ մասերէն միոյն։ Կարծեմ թէ ասկից ալ փախչելիք չունի, քանի որ ինքն [illegible] վճռած է թէ «յարաբերականով յարեալն լրացուցիչ կամ յաւելուած մ'է նախորդին մէկ մասին կամ մասերէն միոյն», և կը տեսնէ որ յորժամ, երբ, մինչ ըրին ինչ որ կ'ընեն յորում, յորմէ և ուր։

Իսկ գալով իմ առանձին կարծեացս, կ'ըսեմ թէ յարաբերական բառեր են ուր դերանուն և անոր կցուած բառերը, մինչ, յորժամ, ուստի, յորմէ հետէ, որք նախադասութեանց մէջ կցորդութեան դերն ստանձնելով հանդերձ, չեն դադրիր իրենց բայերուն ալ այլ և այլ խնդիր ըլլալէ, [illegible], [illegible], [illegible] են։ Ինչո՞ւ կը բարկանայ. եթէ Ուէպսդրի Whenever ի համար նշանակած չաղկապին վրայ կուրախանայ, ես ալ [illegible] առաջ նըշանակուած relative adverbով (յարաբերական մակբայ) զինքը տրամեցնելու խղճահար չեմ ըլլար։ Ասոնց ալ բան մը կը գտնէ, և ռամկական ասածը «չատ գիտցողը չատ կը սխալի» ի մէջ բերելով, կրնայ ըսել թէ հայ լեզուն սխալած է, Անգլիացիք սխալած են, ա՛ս սխալ, ա՛ն սխալ ևլն։

Ուրեմն, յորժամ, ուր, ուստի բառերն հայերէնի մէջ այնչափ մերձաւորութիւն ունին յարաբերական դերանուան որ անոր մէկ կանոնին տակ ալ կը մտնեն. այսինքն անմիջապէս յաջորդ բառերուն վրայ կը դրուին «, », ն գիրերն՝ յաւելեալ բառի մը համար. ահա նոյն իսկ ըստ Գաբրաչեանի, որում համակարծիք է Այտընեան. «յորժամ՝ է ժամանակի յորում կը նշանակէ. ուր՝ է տեղւոյն յորում կամ յոր. ուստի՝ է տեղւոյն յորմէ, որպէս կը նշանակէ ըստ որում, ըստ որոյ։» Այս քանի մը տողեր կրնան լուսլի պատասխան ըլլալ իր քանի մը օրինակներուն։ Արդ այս բառերուն կազմութեան և իմաստին նիւթին կապակցութեանց ու լուծմանը ուշ դնելով՝ կը տեսնեմ որ ընդդիմախօսիս չաղկապներու համար խնամով դրած սահմանն, [illegible], մէ՛կ կուտ չեն կրնար արժել։ Ուստի, փոխանակ գաղղիացի քերականաց phraseի համար գրուած կանոններն անքննաբար մեր լեզուին վրայ փոխելու, [illegible], աւելի լաւ է ուշ դնել մեր բառերուն խորութեանը։

Դ. Յորժամը չաղկապ ընելու իր զօրաւորագոյն կամ վերջին փաստերէն մին է երբ դնել անոր տեղ։ Ի՞նչ պիտի ընէ եթէ ես ալ միեւնոյն իրաւամբ յորժամի տեղ մերթ յորում դնեմ։ Օրինակ.— ի ժամանակի յորժամ սպառեալ էին թագաւորքն (յորում.) Խորհէր Նահապետն Աբրահամ ի ժամանակի ծըգանցն, յորժամ աստուածասաստ բարկութիւնն եկեալ կայր ի վերայ (յորում.) Ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ոչ ևս յաւելից ըմպել ի բերանոյ որթոյ մինչեւ ցօրն յայն յորժամ արբից զնա յարքայութիւն երկնից (յորում.) Հոս դիտելի է որ վերջին օրինակին յորժամին գաղղիական թարգմանութեան մը մէջ է auquel, բառ մը՝ զոր իր Լառուսն ալ, Լամէ Փլեօռին ալ, բառագիրք, քերականք կ'ընդունին pronom relatif (յարաբերական դերանուն։) Եւ եթէ առարկէ որ գաղղիացի քերականք relativeի տեղ conjonctif (յարաբերականի տեղ չաղկապական) կը դնեն, ո՞ր պիտի տանի Յարաբերական դերանուան և Շաղկապի համար ըրած [illegible] որուն տուած է իր բոլոր ուժը «բանին կոչումն» ընելով։ Այս մասն ալ իր վերջի օրինակի վարդապետութեանց համար։

Դ. Quandի և lorsque համար զՆորայր հակասութեան մէջ բռնելով կը բերկրի։ Բայց թէ Նորայր [illegible] միայն առաջնորդ ունեցած է, ոչ. ուրիչ բառագիրներ ալ կան որք quandը (ոչ հարցական) կ'ընդունին adv. կամ adverbe de temps (մակբայ կամ ժամանակական մակբայ) և իրենց յառաջ բերած օրինակներուն quandը conj. (չաղկապ) առ այլս։ Պէչքէլ մակբայ կ'ընդունի հետեւեալ quandերը.

«Quand» Dieu créa le ciel et la terre. —quel progrès ne fait-on pas dans l'étude, «quand» on soutient de longues veilles par la santé et par la constance.— «quand» mon père me batit, ma mère, comme s'il ne s'en fût pas bien acquitté, se mettait de la partie, au lieu d'intercéder pour moi.

battait

Այս կարգին մէջ կը դնէ հարցականն ալ.

«Quand» viendra l'accomplissement de vos promesses? — «quand» verrai-je Sion? relever tes remparts: Իսկ չաղկապ կ'ընդունի encore que, bien que, quoique նշանակութեամբ. «quand» vous me haïsserez, je ne m'en plaindrai pas.—

hairiez

Այս կարգի բառագիրք lorsque (conj.) չաղկապ կ'ընդունին դիմացը դընելով quand. Ես այն ատեն Լիգուէի անունը միայն տուի. զի ինքն զնա միայն յիշած էր։

Այս խնդրոյ մէջ ասոնց կարեւորութիւնն երկրորդական է ինձ. ի մէջ բերի ցոյց տալու համար միայն որ իր իմաստասիրական զէնքերը խարխուլ չէնքի դէմ չեն, և ցայսօր ալ քերականք, բառագիրք, մանաւանդ որ հետաքրքրականն է, միեւնոյն ազգի հեղինակք տակաւին համաձայնած չեն։

Արդ, առանց այլեւս երկարելու, թողլով իր հակասութիւններն ալ որք իրարու դէմ կը զարնուին, եզրակացութիւնս չարեմ.

1. Մեր երբ, յորժամ, մինչ, ուստի և այլն ունին այնպիսի գործածութիւն և պաշտօն, զոր կարելի է ճըշդել մեր լեզուի մէջ։

2. Մեր քերականաց անհամաձայնութեան մասին գրածներն, որովք օրինակներ կը լեցնէ, կ'ապացուցանեն թէ անոնք մեքենայի պէս վարուած չեն, ինչպէս ինքը կը կարծէ. իսկ անոնց հաւաքական միաբանութիւնը մեր յորժամ մակբայի վրայ՝ Լառուսի մէկ երկու թուղթ գրած analyse logiqueով (տրամաբանական լուծումն) չլուծուիր. զի այս բառն՝ ուր, ուստի, մինչ ևայլն բառերով՝ այնչափ ապստամբ է իր իմաստասիրութենէն, որչափ ապստամբ է ինքն հեղինակութիւններէ առհասարակ, թէ և միշտ անոնց տակ կը գտնուի։

3. «Քերականք չեն համաձայն». առած է այս որ կախուած կը մնայ Դամոկլէսի սպառնալից սուրին պէս մարդկային մաքին վրայ. grammatici certant. ուստի ինքն ալ, ես ալ կըրնանք միայ անհամաձայն կամ հակառակորդ՝ իւրաքանչիւրն իր սուրերուն զօրութեանը կրթնած. ուստի երբ այսուհետեւ տեղ մը քննութեանց հրաւիրուինք, պէտք չէ միջամտել անձնացոյց ըլլալու, չարժեալ սին հովերէ. Հոս աւելին կայ, միեւնոյն քերականն ինքն իր մէջ անհամաձայն. «Գաբրաչեան մեր լեզուի բառերը, կ'ըսէ, տասը կարգի բաժնած է»։ մէկ քերականութեան մէջ ալ ինը տեսակի իջած է, ուրիչ տպագրութեան մէջ ալ ութի, այսինքն այն թուոյն յոր բաժնուած են մեր քերականք «ըստ հին սովորութեան»։

4. Եթէ ըստ իր կարծեաց, բառերու ոմանց կարգը տարբեր ըմբռնելով՝ ահագին բաներ կ'ըլլան և, որ մեծն է, չփոթութիւն կը մտնէ, ի՞նչու չհանեցաւ ուղղել ցայսօր կարգ մը բառախնական խոչոր սխալներ, որք իր որոտագոչ համբաւին տակ կը խըռկան. Դարձեալ, եթէ բառերէն այդչափ վախ ունէր, ի՞նչու լռիկ նստած էր մինչեւ հիմա՝ մեր քերականութեանց անհամաձայնութիւնը գլխուն բարձ ըրած. Շատ լաւ կը պատշաճին հոս Վիրգիլիոսի երկու տողերը.

«Ո՛վ լոյս Տրովայ, ո՛ Տեւկրեանց յոյս անսասան,
Առ ի՞նչ յամել քեզ ժամանակս էր այսքան։

Ի՞նչու ուշացար և միշտ առիթ փնտռեցիր, իրաւանց և պատշաճից դէմ, ուսանողաց վրայ յարձակիլ՝ ուսուցչաց ոմանց դէմ [illegible] վարժապետի խաղերը նորոգելով։

5. Վիճաբանութեան նիւթն իրմէ ծագումն առած ըլլալով՝ եթէ այս մասին յանցանք կամ կորանք մը կայ, կարծեմ թէ չառադնելու կարմիր չապիկն ինք պիտի հագնի ամեն պայմանի տակ։

6. Իրեն խոստացեալ մարգարիտներս չեմ կրնար զլել. զի հարցման պատասխանը կամակորելով՝ իր դերն ինձ տալու փորձած է։

7. Իր յորժամ «չաղկապն» իրեն դարձնելով կը չնչաեմ որ այսուհետեւ աւելի ուշ դնէ հայերէն բառերու խորութեանն և գաղղիացի քերականաց [illegible] grammatisteի դեր չստանձնէ։ Կ.

ՏՕՔԹ. Ա. ՔՕՍԱՆՍ ՏԷ ՐԱՅԹԷՐ

Բժիշկ, վիրաբոյժ և մանկաբարձ, վըկայեալ Ամսդերտամի համալսարանէն, հաստատուած է ի Բերա, Եէնի-Չարշի փողոց, թիւ 80։ Հիւանդները կ'ընդունի միջօրէի ժամ 1 էն 2, ըստ Եւրոպացւոց. Երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ հիւանդները։ 54

ՏՈՔԹ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԵԱՆ

Գաւառաց մէջ չատ տարիներ քաղաքային բժշկութեան պաշտօնն յաջողապէս վարելէ յետոյ, այժմ Կ. Պոլիս հաստատուած է, և իւր բնակարանն (ի Վլանկա, Ցունայ Ս. Թորոս եկեղեցւոյ կից.) հիւանդներ կ'ընդունի ձրիապէս չորեքշաբթի արտաքին հիւանդութեանց համար, և չաբաթ օր ներքին հիւանդութեանց համար, մինչև կէս օր։ Վկայեալ աղքատ հիւանդաց վրայ վիրաբուժական գործողութիւններն եւս ձրի կը կատարէ։ Շաբթուն միւս օրերը մինչեւ կէս օր հիւանդ կ'ընդունի, մասնաւորապէս ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնք, մանկաբարձութիւն, և վիրաբուժական գործողութիւնք.—բարաշանութիւն, խեղաբուժութիւն, լուսնոտութիւն, ևն. որոց վրայ յատուկ փորձառութիւն ունի։

58 17—20

ԱԶԴ

Մայրաքաղաքիս մեկնման մը առթիւ, վարձու տուն մը կայ կարասեօք կամ առանց կարասիքի ի Սամաթիա, կայարանի հանդէպ, ծովեզր, ունի 8 սենեակ, պարտէզ, հոր և ջրհեղ։

Դաշնակ մը ինչպէս նաեւ կարասիք ծախու են։

Դիմել [illegible]։

290 7—8

ԱԶԴ

Ալլանեան չոգենաւը, նաւապետ Համպլին, Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի ամսոյս 13 ին։

ԷՏ. ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Գործակալ Ալլան Ընկ.

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Պիլա խալաֆ սարը սիմ քեազիֆ թէլլիօզ չերիտի պին ալթը եիւզ մէթրօ, պէհէրի եէթմիչ պէչ փարա.

Կիւմիւչլիւ սախթեյան էքի պին իքի եիւզ ատէտ, պէհէրի օն պուչուգ ղուրուչ.

Այագ Թօրպիսի եիւզ ատէտ, պէհէրի օն տօգուզ ղուրուչ.

Նիզամիյէ սարրաֆխանէ անպարը իլէ մուլթազ Փազրըգասը իչուն միւպայեա օլունաճագ իւչ գալէմ էչեա ֆիյաթը մէվզուալէրի իլէ Թալիպլէրի եօհտէսինտէ օլուպ քեանունի սանիսինին եիրմի տօղուզընճը կիւնիւնէ գատար միւնագասալէրի պիլ իճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիլէրի վիրիլէճէկինտէն իթպա վէ իրթեսի կիւնի սաաթ եիւզտէ պէչ թէնզիլաթընա բաղլըպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լեվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

25 քեանունի սանի 1890 215
Նօ. 13 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Եանիա վէ Բրեվէզա վէ Լորոս մէվգըլարընտա պուլունան ասաքիրը Շահանէ իաշէսի իչիւն մահալլինճէ միւնագասայա գօնուլան էրզին պուրաճա իթասընա թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լեվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

25 քեանունի սանի 1890 286
Նօ. 14 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Պէզ փապրիգայի հիւմայունընտա միւթեքաքիմ քեօսէլէ վէ մէչին խուրտալարընըն պէհէր գըյէլէրի 45 փարայա թալիպի եօհտէսինտէ տեր. քեանունի սանինին եիրմի եէտինճի կիւնիւնէ գատար թէքրար միւզայէտէսի պիլիճրա գարարը վիրիլէճէկինտէն իչթիրայա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լեվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

24 քեանունի սանի 1890 213
Նօ. 12 2—3

50 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

0 Գրուասան, 94, Եիւքսէք Գալտըրըմ, Վոյվոտայի դիմաց

Ձմրան համար արանց եւ տղայոց վերարկուներու և զգեստներու ահագին մթերք, 50 % տարբերութեամբ ուրիշ խանութներէն։

	Ղրշ.
Ձմրան գծաւոր բանդալօն, ընտիր ձև և կտրուածք	45
Պատրաստ Թապ տը չանպըր, արտասովոր գին	90
Պաշտօնական զգեստ, ռըտէնկոդ, բանդալօն և ժիլէ՝ Սըտանի կերպաս	240
Բուն Թիփթիքէ բալդօ, ամբողջ բուրդ, մինչեւ հիմա չտեսնուած գին	210
Գաւզոր բալդօ մէջը սադէն կամ Ֆլանէլ. Սըտանի կերպաս, չլսուած գին	170
Ֆրիզէ բալդօ ամբողջ բուրդ, աքանչելի ձեւ	160
Բօլըրին բալդօ գեղեցիկ չըվիէդէ, ամբողջ բուրդ, ոչինչ գին	120
Ելպէօֆի կերպասէ բանդալօն ամբողջ բուրդ	60
Թուալէի կերպասէ բանդալօն չատ վայելչաձեւ	70
Ձմրան բալդօ, մէջը Ֆլանէլ, ամբողջ բուրդ	115

Ահագին մթերք տիկնանց և օրիորդաց վերարկուներու և մեկնոցներու։—0 Գրուասան վաճառատունը նոր միջոցներ ձեռք առած է, որով կարող է գաւառներն ալ զրկել խնդրուած ապրանքները. (1)

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

„ՖԻՆԻՔՍ„

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է, որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր դրամատէրներն են, ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աչխարհահռչակ տատամեծունութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգղ. ոսկոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 6

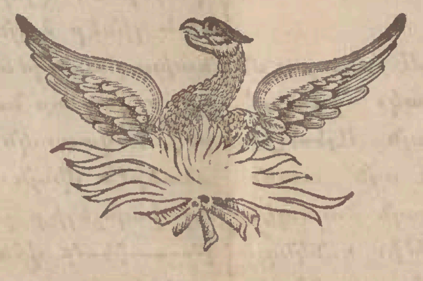

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1888	» 5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » »	» 12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՋ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այս նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ–Գաբու, Եօռկիատիս խան. 11

ԾԱՆՕԹ.—Տեառք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ դրամատեարք, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամեն վնաս, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն։

ԺՕՐԺ ԷՖԹԻՄԻԱՏԻՍ

Պոլիս Աշըր էֆէնտի խանի ներքեւ Թիւ 17

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐՈՒ

Հովանոցներու յատուկ Օ ՌՈՊԻՆՍՈՆ մթերանոցի հիմնադիրը, Պ. Ժօրժ Էֆթիմիատիս, կը ծանուցանէ իւր բազմաթիւ յաճախորդաց և պատուարժան հասարակութեան թէ Աշըր էֆէնտի խանին ներքեւ գտնուած իւր թիւ 15 մթերանոցն, ամբողջ ստացմամբ նորոգ ուրիշ փոխանցած և նոյն խանի ներքեւ թիւ 17 վաճառատունը բացած է։ Այս նոր վաճառատան մէջ կը գտնուին թէ' արանց և թէ կանանց համար ամեն տեսակ մետաքսեղէն ու բրդեղէն հովանոցներ, բրդեայ գուլպաներ, ֆանելաներ, մուխօ տարատներ, ձեռաց սրբիչներ, անձեռոցներ, թաշկինակներ և այլ այդ կարգի ապրանքներ, բոլորն ալ խիստ գիւրամատչելի գիներով։ 44

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

211 · Կ · ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

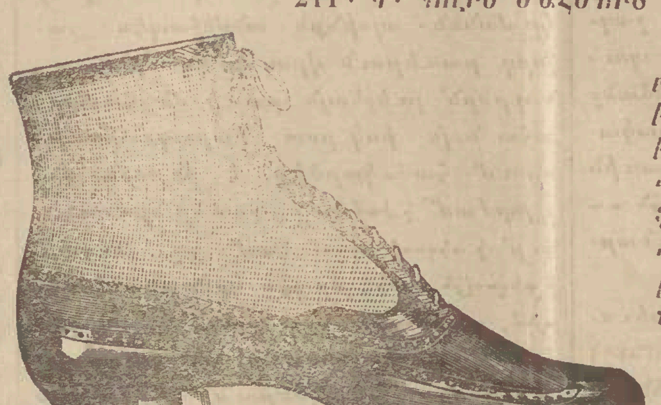

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ' արանց և թէ կանանց յատուկ ամեն տեսակ գեղեցիկ կօշիկներ Փրանսական նիւթերով և Փրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կօշիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին։

Պօթին կոլոշ	ղրշ	95
Պօթին	»	67
Մաչկ	»	450
Սկարբին	»	52
Պալատական կոլոշ	ղրշ	45
Կանանց մաշակ	»	40
Կանանց սկարբին	»	45

(291)

ՀԱՐՍՏՆԵԿԱՆ ՆՈՒՊԼԱԿՖՈՒՆԱ

ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՆՈՂ ՄԱՐՄՆՈՅ ԳՈՅՆԻՆ, ՄԻԱԿ ՆՈՒՊԼԱԿՖՈՒԹ, ՄԻԱԿ ԹԱՐՄ։

Ընգամուան մը փորձը պէտի համոզէ ամեն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուրիշ ամեն հեղանիւթներէ և բազմաթիւ փոշիներէ։ Առաջին անգամ գործածելուն ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի իսկոյն որ երեսը, վիզը, թեւերը և ձեռուըները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարինի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Սապոնի գրգռիչ յատկութիւնները կը հանգարտեցունէ։ Ընհետ կ'ընէ մորթի սեւութը, երեսի և ձեռքի ցաները, արեւայրուքը, և ուրիշ ամեն բրտութիւն և բծաւորութիւն։ Եւ աս ամեն բանով՝ անկարելի կ'ընէ մատնուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուած է։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Soutnampton Row). Նաեւ գտնուի Բարիզ ու Նիւ Եօրք։ Նրվաճառուի սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով։

Կը վաճառուի ևս Ն. Գալֆայեան եղբարց Բրիտանական դեղարանը, 433 Մեծ փողոց Բերա, Խամին Ֆարաւանա, Ղալաթիա, Եւհէք Գարաքէօյ 95 և 97. Բիւյիւքեսն դեղոց քով 77 Եւին Էօնիւ —, 31 Նէվի Հասի և 168 Մեծ փողոց Բերայի, և Իզմիտոնի քով Նեբու Մեծ փողոց Թիւ 429. 18

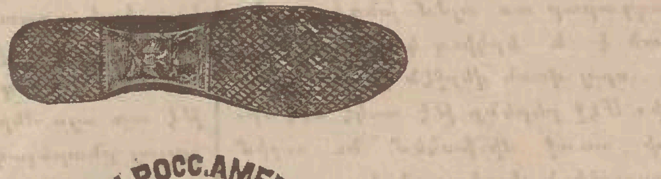

1860 Т.Р.А.Р.М. С.ПЕТЕРБУРГ.

ТОВАРИЩ.РОСС.АМЕРИКАНСК. РЕЗИН.МАНУФАКТ.

RUSSIAN-AMERICAN INDIA RUBBER C°

Ըստ որում մայրաքաղաքիս վաճառականներէն ոմանք, տեսնելով այն յաջողութիւնը զոր Ռուսական քաուչուկէ մաշակները (լասթիք) կը վայելեն վերջին երկու տարիներս՝ իրենց վայելչութեամբ և հաստատութեամբ, այս տարի բերել տուած են ուրիշ երկիրներէ մաշակներ, որք կը կեղծեն ոչ միայն ներբանին վրայ դրուած կնիքներուն ձեւերն և գոյներն, հապա նաեւ կարմիր եզանկիւնը, պարտ անձին կը համարիմ հասարակութեան ուշադրութիւնն հրաւիրել այս կեղծերուն վրայ, ի վերեւ ներկայացնելով ռուսական մաշակներուն ճշմարիտ նշաններուն օրինակներն, որոնց զի Ռուս և Ամերիկեան ընկերութեան արտադրութիւնք, որոց միակ ներկայացուցիչն եմ յԱրեւելս, չ'շփոթուին յիշեալ կեղծերուն հետ։

Կարելի է Ռուսական ՃՇՄԱՐԻՏ ՄՈՒՃԱԿՆԵՐԸ գնել իմ վաճառատունէս, Մէյտանճըք փողոց, Թիւ 54 և 56 (Պոլիս) և հետեւեալ վաճառատուններէն։

Կ. Պոլիս, 8 Նոյեմբեր 1889 ԷՄ. ՄԷՐՃԱՆՈՖ

1. Միլ է եօն Արգիրլ, Պահչէ Գաբու, Թիւ 21
2. Իզիտոր, Մեծ փողոց Բերայի, Թիւ 433
3. Վէնդուրա եղբարք, Եւիւքսէք Գալտըրըմ, 633։

Ծան. Գնուած ատեն ուշադրութիւն ընել թէ յիշեալ նշանները կան մաշակներուն վրայ։ 45

THE ÉCONOMIQUE — TEION EIKONOMIKON — MARQUE DEPOSÉE

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կ. ՍԱՎՐՈՒՍԵԱՆ և Ց. ԽՍԱՉՈՒԼԵԱՆ

10 Ճէլալ-պէյ խանի տակը 10

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ ԵՒ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ

ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱԺՈՐԺԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատունս իւր հաստատութենէն ի վեր իւր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հաչակաւ, թէ գաւառներու մէջ և թէ յասոտիս խիստ շատ յաճախորդներ գոհ ըրած է։

ՎԱՃԱՌՄՈՒՆՔ
ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԳԻՆԵՐԸՉԱ ՓԱԻՈՐ 52

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայէ և Բօնէն միջեւ կանոնաւոր գնացք

Բարիզ-Լիօն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 300 Ֆրանք
Բ. » 220 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղեգի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւլէթ
371 Մումհանէ փողոց, Թիւ 14

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՏԱՐԼԸՄԱՆ ԵՒ Գ. ԱՒՄՊԼԵՐԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային Թղթատարատան վրայի յարկը

Այս վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօռսէներ, օծոյ համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ' փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիայէն, Իտալիայէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ ևս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ Թղթատարական պրոչով ղրկուի։

Չը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ստակը ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 101

L'ԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ

L'AVENIR DES FAMILLES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ

ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԴԱՂԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

61, ՌԷՊՈՒՊԼԻՔ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ 61 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՔ	ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՅՍՕՐ ԵՂԱԾ ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ
80 000,000 Ֆրանք	1,500 000 Ֆրանք

L'ԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մ'ունեցած է։ Իր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերակազմել դրամագլուխն։

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմադիմի են, ինչպէս շարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, Ներաշխաւորութիւնք և Գլխաւճարք՝ փոխառութեանց և ճարտարարուեստից և վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, մանկանց համար օժիտք, հանգստեան ստացակ ծերութեան համար, ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամեն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։ Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 188+ Յունուար 1 էն։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պետրոս Էֆէնտի Անպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40 Պահչէ Գաբու, Պոլիս։ 42

ՄՈԴԱԿԱՆՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մ'է այս մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ որ և է նիւթի գործածութեան կամ լուացքի.

ՇԱԳԻՑՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆԻ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒԻ

Այս նոր ներկը բաղկացեալ է միայն արմատներու և խոտերու նիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյնի կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն որչափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իր առաւելութիւնն է մազերուն ամենէն բնական երեւոյթը տալ և ամենէն ուշադիր աչքերն ի զերև հանել։ Կը կասեցնէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ, թեփը կ'անհետացնէ և նոր ոյժ կու տայ մազային մորթին։ Ուշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Սրուակը երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել սկաւառակի մը մէջ. յետոյ բարակ սպունգի սանտրով մը կամ աղէ հեղուկին մէջ թրջած բամպակով մը մազերն վրայ անցունել զայն, ինչպէս որ ամբողջ մազերն թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը չորնայ։ Բոլոր մազերը մէկ չոլալով, ոմանք մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամը բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թուխ կ'ըլլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկէն գործածել։ Նոյն եղանակը գործածելու է մօրուքին և պեխերուն համար։ Ձեռք չ'ըլլայ գլուխը լուալ գործողութենէն առաջ կամ ետքը։ Բնականաբար վերջէն գլուխն և ձեռները լուալու է տաք ջրով։

ԾԱՆ. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործողութենէն ետք, գլուխը լուալու է ջրով մը ապրելով, ապա գլխուն բոլորը և այդ ներկին մէջ թեթեւապէս թրջած սպունգ մը, և ուզուած արդիւնքն յառաջ կու գայ անմիջապէս։

ԿԱՂԱՊԱՐՆ ՀՏՈՒՇՆԱՐԱՆԱՅ

Միակ կեդրոնատեղի ԼՐՄՈՒՆՏ ԳՈՒՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վայվոտա, Պաչալիմոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Թիւնէլի Թրամուէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 63

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ ՖԷՊՌԻՍ

Տ...

Պատիւ ունինք ծանուցանել ձեզ թէ ԱՊՏՈՒԼԼԱՀ ԵՂԲԱՐՑ քով տասն և հինգ տարուան աշխատութենէ և փորձառութենէ յետոյ, Բերայի Մեծ փողոցին մէջ ի Թիւ 301 Տըմիւմիլի Վաճառատան վերեւ հաստատած ենք Լուսանկարչատուն մը Ֆէպռիս անուամբ։ Այս լուսանկարչատունն արդի գիտութեան բոլոր կատարելագործութիւնները պիտի ունենայ։ Աշխատութիւնք փութով յառաջ կը տարուին։

Լուսանկարչական արուեստին մէջ մեր երկար փորձառութիւնը, հաւատացութեան մեզ շնորհելիք վստահութեան արժանի երեւելու մեր հաստատ կամքին միացած, քաջալերական ապագայ մը ցոյց կուտայ մեզ։

Ուստի չենք տարակուսիր, Տ..., թէ մեր կարողութիւնը փորձելէ յետոյ, պիտի յաճիք մեզ շնորհել ձեր յաճախորդութիւնը։

Ընդունեցէք ևայլն։

ՊՕՂՈՍ ԹԱՐԽՈՒԼԵԱՆ
42—75 ԳՐԻԳՈՐ ՏԷՐ-ԱՐՍԷՆԵԱՆ
654 ԱԼԵՔՕ ԳԱՎՃԵԱՆ

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրբուլէ և Միջերկրականի միջեւ գնացք շաբաթական

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Քանոբուս	4200	Աֆրիքօ	3000
Ֆերոս	4000	Օստիա	3000
Օսմանլի	4000	Նէրթիս	3000
Ըեստրբիս	3250	Բէրա	3000
Թիպս	3250	Լօգիւս	800
Մակեդոնիա	3250	Օլինտոս	800
Մարիօթիս	3250	Լեսպոս	700

Մակեդոնիա շոգենաւը, նաւապետ Թոմաս, Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի փետր. 8ին։

Ըեստրբիս շոգենաւը, որ յունուար 29 ին Պաթումէն աստ եկաւ, ընդհուպ պիտի մեկնի ի Լիվրբուլ։

Աֆրիքօ շոգենաւը, փետրվար 1ին Օտեսայէն աստ դառնալով, անմիջապէս պիտի մեկնի ի Լիվրբուլ։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
181 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ